

Muusikaleht

Nr. 4
APRILL
2000
Hind 9.-

Kooriühingust tõsiseltvõetav surveorganisatsioon

EESTI RAHVAKULTUURI KAITSEKS!

18. märtsil tulid Tallinna Matkamajja kokku EESTI KOORIÜHINGU volinikud. Kooriühingu juhatuse kaheaastasest tegevusest andsid aru juhatuse esimees **Ants Soots**, kooriühingu tegev-direktor **Ilmar Moss** ja revisjonikomisjoni esimees **Hugo Alter**.

Aruannetest ja 16 voliniku sõnavõttust koorusid välja taidlusmuusika kesksemad päevaprobleemid ja edasise tegevuse põhisuunad. Esmalt teeb muret see, et muutuv ja heitlik kultuuripoliitika on kujunemas taidluskultuuri arengu piduriks ja tekitab pingeid. A. Sootsi ja mitmete volinike sõnade kohaselt mõjub radikaalsele turumajandusele rajanev arengukontseptsioon väikerahvaste kultuurile hukatuslikult. Põhjamaade kultuuri-vaatlejad peavad lausa unikaalseks nähtu-seks, et meie taidlus-kooridele ja orkestritele tuginev taidluskultuuri toimib veel nii tugevalt.

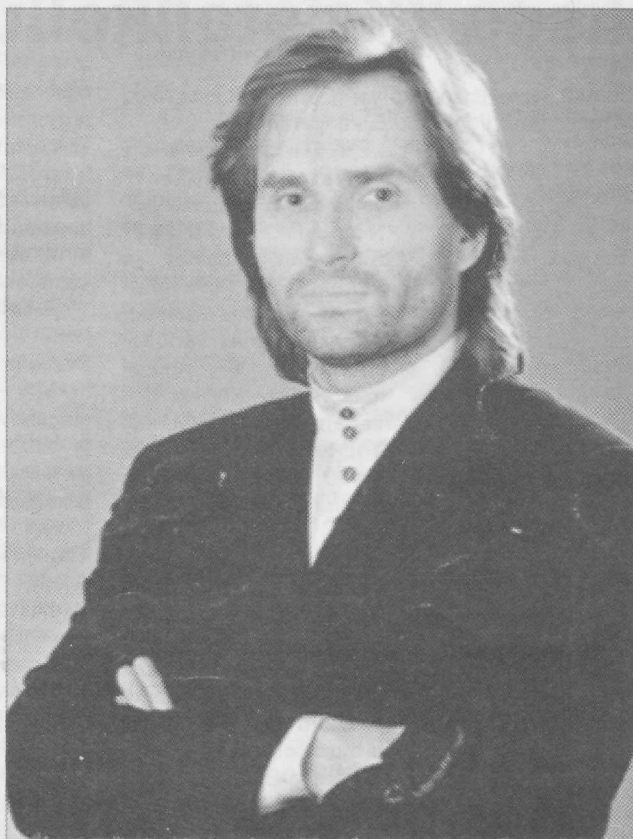
Uue juhatuse üheks ülesandeks seati meil enam

kui 25 000 koorilauljat ja puhkpillimuusikat koondava ühingu kujundamine taidluskultuuri hoidmisel ja arendamisel tõsiseltvõetavaks surveorganisatsiooniks.

Aktiivse osalusega Rahvusvahelisest Koorimuusika

Föderatsioonis (IFM) ja *Europa Cantatis* on kooriühing suutnud end edukalt teadvustada ka rahvusvahelisel areenil. Eesti koorid ja orkestrid on edukalt esinenud paljudel rahvusvahelistel konkurssidel. Põhjamaade-Baltikumi laulupidudel on meie koorid ja dirigendid tõstetud aukohale. Nagu kinnitas Eesti Kammerkooride Liidu esindaja **Laine Jänes**, on *Europa Cantat* avaldanud kindlat soovi tulla meie järgmise üldlaulupeo aastal Eestisse oma kesksema üritusega – muusikanädalaga. Tartu linna juhtkond on nõus ettepanekuga teha laulupidude hääl Tartu selle muusikanädala keskuseks ja kooriühingu juhatuse paneb sellele tähelepanuväärsele rahvusvahelisele muusika-üritusele oma õla alla.

Vastupidiselt mõnede pessimistide ennustustele ei

Kooriühingu uus esimees Arne Saluveer

VEEL NUMBRIS

Taidlus mitmest kandist lk 2 - 5

Regionalia lk 6

Eestist lk 7 - 8

Narrust alati ei kiideta lk 9

Välismaa-Eesti lk 10 - 11

Tallinna kontserdielu: Eesti Kontsert, Niguliste, Aav 100, VOP lk 12 - 14

Juubelijutud lk 15 - 16

Noorus lk 17 - 18

Fr. Chopini elutragöödia finaali (lõpp) lk 19

Vladimir Ashkenazy lk 20

Uued muusikaraamatud lk 21

Aaron Coplandist lk 22

Teated lk 23

Koomilist ja iroonilist lk 24

EESTI

RAHVUSRAAMATUKOGU

ole meie laulupeod kaotanud oma üldrahvalikku mainet. Veenvalt näitas seda ka viimane üldlaulupidu, mis ületas prognoosid kõikide näitajate poolest.

Eesti Meestelaulu Seltsi juhatuse esimees **Jaan Ots** tõi näiteid, et meie laulupeod ei ole mitte ainult Euroopa, vaid ka näiteks Lõuna-Ameerika turismifirmade silmis kujunemas Eesti NOKIAks. Ta arvas, et maailmanäitusel peaks Eesti väljapanekuis kajastuma ka meie üldlaulu- ja tantsupidu.

Rohkesti oli juttu koolikooride ja – orkestrite arenguprobleemidest. **Kuno Areng** rääkis Narvas korraldatavatest noortekooride festivalist. Ta ei olnud rahul sellega, et tollest hästikorraldatud rahvusvahelise maine võitnud festivalist on eemale jäänud eesti koolikoorid.

Kooriühingusse kuuluvate Eesti Meestelaulu Seltsi, Eesti Naislaulu

Seltsi, Eesti Segakooride Liidu, Kammerkooride Liidu, Eesti Muusikaõpetajate Liidu toimekas tegevus kasuraskuste ületamisel ja eriti poistekooride edukas tegutsemine meestelaulu seltsi tiiva all on tõstnud päevakorra küsimuse, et enam kui 35 000 lauljaga koolikooride tegevuse koordineerimisega tegeleks üks inimene kooriühingus. Sellest kõnelesid Ants Soots, Jüri Rent, Muusikaõpetajate Liidu esindaja **Ene Kangron**, aga ka mitmed koolikooride dirigendid, pidades seda lausa riiklikuks vajaduseks.

Taas oli juttu ka koori- ja orkestrijuhtide töö tasustamisest. Kohati on see meil korraldatud totalt halvasti.

Tuleval aastal 80aastaseks saava Eesti Kooriühingu (algse nimega Eesti Lauljate Liit) juhatuse uueks esimeheks

valiti dirigentide noorema põlvkonna esindaja, viimaste Eesti noorte laulupidude mudilaskooride üldjuht **AARNE SALUVEER**, kellel on häid eeldusi koolikooride küsimuse lahendamiseks. Temale tehti ka ülesandeks kuu jooksul kokku panna juhatuse uus koosseis. Valiti uus revisjonikomisjon.

Kooriühingu volikogu omistas **Aksel Pajupuule** ja **Ants Üleoja** kooriühingu auliikme nimetuse. Varem oli selle aunimetuse saanud Gustav Ernesaks, Arvo Ratasseppe, Jüri Variste, Richard Ritsing, Lembit Verlin, Harald Uiibo, Uolevi Lassander, Elmar Peäske, Aadu Regi, Veljo Tormis, Venno Laul, Olev Oja, Kuno Areng ja Artur Vahter.

Hugo Alter, kooriühingu revisjonikomisjoni esimees

Narvas helises “Kristallkelluke 2000”

Lastekoorid on Narvas saavutanud tänu entusiastlike, väga hea professionaalse tasemega koorijuhtide-muusikaõpetajate viljakale tegevusele t ä h e l e p a n u v ä ä r s e kunstilise taseme. Mitmed Narva lastekoorid on end kuulsaks laulnud koduvabariigis ja ka rahvusvahelises ulatuses. Mõned näited. Tähelepanuvääriv on olnud Narva koorikooli poistekoori (dir. Mihhail Gorjušin) ja kultuurimaja Rugodiv tütarlastekoori (dir. Marina Kossolapova) edukas kontserttegevus ning veenvad kunstilised saavutused vabariiklikel ja rahvusvahelistel koorifestivalidel-konkurssidel. Tundub, et Narva ettevõtlikel, oma tööd hästi tegevatel muusikaõpetajatel-koorijuhtidel on hea omavaheline loominguuline kontakt ja tugev kollektiivselt väljenduv missioonitunne, koorilaulu parema homse päeva unistuslik nägemus.

Arvan, et siin ongi vajadus ja põhjus, miks sai 16.-19.03. teoks juba viies Narva laste koorimuusika festival “KRISTALLKELLUKE 2000”, millest kaks viimast on kujunenud rahvusvahelisteks. Festivali korraldajateks, selle traditsiooni kujundajateks ja hoidjateks on Narva kultuurijuhtide, kultuurimaja Rugodiv

direktsiooni kõrval mitmed entusiastlikud koorijuhtid-muusikaõpetajad.

Marina Kossolapova

Mihhail Gorjušin

T ä n a v u s e s t “Kristallkellukesest” võttis osa 16 koori Narvas, Narva-Jõesuust, Sillamäelt, Jõhvist ja Venemaalt (Kolomna, Nižni-Novgorod, Gatšina). Võisteldi kahes vanusekategorias: A – nooremaste (I-IV kl), B – vanemaste (V-XII kl). Võistlusalmine toimus 17.03. Narva Hermannikindluse imelise akustikaga saalis. Kooride võimeid hindasid Tallinna poistekoori dirigent Lydiä Rahula, Eesti Muusikaakadeemia koolimuusika osakonna juhataja dotsent Ene Üleoja ja allkirjutanu.

Üldmulje kuuldustnähtust oli **üle ootuste meeldiv**. Enamik koore paistis silma hoolikalt ja professionaalselt kujundatud vokaali, ansambli ühtluse, intonatsioonilise selguse ja tekstikäsitleusega. Koorijuhtide hinnatavaks töötulemuseks kujunes laululaste esinemiste eriline loomulik ja vahenditu muusika emotsioonide tulv, mis sütitas ja haaras. Iga koor esitas kolm erineva karakteriga koorilaulu, mille valik oli jõukohane, maitsekas ja huvitav.

Kõiki koore autasustati diplomitega,

mis vastavalt saavutatud hindepunktile jagunesid kuld-, hõbe- ja pronksivärviilesteks. Sellel konkursil said väärrika tunnustuse kõik koorid. Mõlemas vanusekategorias märgiti auhindade ja laureaadinimetustega kolme enam hindepunkte saanud koore. Võimekamateks osutusid:

A-kategooria (I-IV kl)

- I koht – Narva koorikooli poistekoor, dir. Svetlana Gorjušina
- II koht – Gatšina Harmoonia, dir. Irina Roganova
- III koht – Narva koorikooli tütarlastekoor, dir. Irina Fefilova

B-kategooria (V-XII kl)

- I koht – Kolomna koorikooli tütarlastekoor, dir. Marina Stukinina
- II koht – Narva koorikooli poistekoor, dir. Mihhail Gorjušin
- III koht – Nižni-Novgorodi kontsertkoor Kammerton, dir. Sergei Smirnov

Kõrvuti kooride võistlusalimisega toimusid kooride kontserdid, meelelahutusüritused, ekskursioonid, kohtumised jne.

Olen veendunud, et Narva “Kristallkelluke” korraldajate töö ja mure tasuks ning tänuks oli lauluaste ja nende juhtide siiras laulurõõm. Narva “Kristallkelluke 2000” helises kõlavalt ja hingesoovendavalt.

Kuno Areng, žürii esimees

ELAV ISETEGEVUS SUURE LINNA KÜLJE ALL

"Meil on viljakas põld, kus igal lapil oma viil. Ühel lapil teathteline meeskoor, teisel tubli naiskoor, kolmandal rahvamuusikaansambel. Veel on katsepõld – laste muusikakollektiivid. Sellelt viljakalt põllult saab hing toitu," tõdes vabariigi 82. aastapäeva pidulikult kontserdil Reola kultuurimajas Haaslava meeskoori dirigent, Tartu linnavalitsuse kultuuri-osakonna juhataja Kalev Lindal.

Kultuur seljatas äriplaanidega mehed

Mullu 16. oktoobril algas uus hooaeg remonditud Reola kultuurimajas Uhti küla 700. aastapäeva tähistamisega.

"1966. a. kolhoosi poolt ehitatud kultuurimaja on tuntud Reola nime all (10 km Tartust Võru poole), aga tegelikult on maja Uhti küla piirimaal," rääkis Ülenurme kandi kultuurielu juhtiv Silvi Neps.

Veel kolm aastat tagasi olid Ülenurme kandi isetegevuslased ärevil. Pankurid (ERA pank) himustasid osta vallalt hoonet oma ärilistegevusteks.

"Isetegevuslased tegid pikki protestikirju. Lahingut tuli parasjagu lüüa. Maja jäi meile. Tore, et vallajuhtid siiski hindavad rahva kultuuripüüdlusi.

Mullu eraldati meile raha lagunema kippuva hoone remontimiseks. Renoveerimine kestis juunist septembrini. Nüüd on rahval jälle hubane koht koos käia. Vaid teise korruse saalis, kus volikogu peab koosolekuid, on remont veel tegemata. Siin majas käib koos 120 isetegevuslast. Pühapäeval õpetatakse koolieelikuid, kes ei käi lasteaias, laulmantsima. Teise korruse saalis on pärastlõunati diskotund suurematele. Meeskoor harjutab tavaliselt Ülenurme Põllumajandusmuuseumis, naiskoor samal ajal gümnaasiumis. Seda selleks, et kolmest vallast – Haaslavast, Ülenurmelt ja Kambjast – saaksid koos kohale tulla ja ära minna Haaslava valla bussiga," selgitab võitlust ja võiduvilju Silvi Neps.

Meeskoor

Haaslava meeskoor on üks Eesti vanimaid tegutsevaid koore. Käsil on 77. tegevusaasta. Sõjapäevil soiku jäänud meestelaulule puhus uuesti hinge sisse väikese Sillaotsa kooli juht Johannes Loost, kellelt sai taktikepi 10 aasta eest Kalev Lindal.

Meeskoor, kus praegu on 40 lauljat, pole vahele jättnud ühtegi laulupidu Tallinnas ega meestelaulupäevi. Oma tavana algatati 10 aasta eest meestelaulupäev Haaslava mändide all laululaval. Siinsel vabaõhulaval on lauldud üheskoos üle kümne aasta. Suviti rändab koor risti-rästi läbi Eestimaa. Oma 75. sünniaastapäeva tähistati kahe aasta

eest kevadel aulakontserdiga Tartus. On käidud Bulgaarias, nüüd minnakse Soome.

"Kümne aasta eest asutatud Eesti Meestelaulu Seltsis oli 2000 lauljat, paraku läinud suvel oli laulukaare all vaid 1000 meeslauljat," valutab südant Kalev Lindal. Haaslava meeskoori täienduse kasvatamise eest hoolitseb Tõrvandi algkooli poistekoor, kes on ka juba meeskooriga koos esinenud.

Poistekoor

Väikeste poiste laululembust Tõrvandis õhutavad lauluõpetajad Mari Tooming ja Britt Laats. Meeldejääv oli mullune suvi, kui esineti Tallinnas suurel laulupeol. Pärast peo lõppu kõnetas kojusõitu ootavaid Tõrvandi poisse president Lennart Meri. Tillukesed laulumehed võtsid riigi esimeselt mehelt autogramme. Poistekoori baasil tegutseb Tõrvandis ka poiste ansambel.

Naiskoor

47 aasta eest pani tänasele Kuuste naiskoorile aluse Richard Nemvalts. Koor on tegutsenud järjepidevalt mitme dirigendi juhatamisel. 10 viimast aastat on koori ees hoidnud taktikeppi Tiiu Voort.

"Meil on lauljaid 40, noorte kõrval n-õ lauljad raudvarast," räägib Voort. Kuuste naiskoor pole seadnud eesmärgiks olla tipptasemel koor. Dirigent peab tähtsaimaks seda, "et inimesed saavd rõõmu tunda laulmisest, et neil oleks kooskäimise koht. Me peame hoidma ja säilitama laulukultuuri maal."

Lisaks laulupeorepertuaarile õpib koor ka kirikumuusikat; esineb Kambja kirikus. Meeldejäävaim oli kontsert esimesel Kambja kihelkonnapäeval 1998. a. augusti lõpul sealsamas. Uhke rongkäik peolistest sammus kirikuni. Kultuurimaja taasavamisel laulis seal naiskoor koos meeskooriga, samuti vabariigi sünnipäeval. Usinalt harjutatakse suviseks laulumatkaks Tšehhimaale."

Ülenurme Gümnaasiumi musitseerivad lapsed

"Ülenurme Gümnaasiumis tegutseb üle kogu Tartumaa tuntud segakoor (kammerkoor), samuti lastekoor (Britt Laats)," kinnitab 15 aastat seal töötav naiskoori dirigent Tiiu Voort. Gümnaasiumi juures on kuendat aastat ka muusikakool, kus saab õppida klaverit ja puhkpile, on keelpilliorkester. Ülenurmel oma puhkpilliorkestrit pole, kuid laste seas on muusikakooli puhkpilleriala populaarne.

Teist aastat tegutseb Ülenurme muusikakooli juures laste laulustuudio, juhendajaks samuti Tartu külje all

aktiivselt tegutseva Luunja kultuurimaja direktor Ursel Oja. Ta õpetab laululapsi ka Luunja Keskkooli laulustuudios ja on üks Luunja kantri ja üleriigiliste akordionipäevade eestvedaja.

"Laulustuudiosse pääsevad andekad lapsed sisseastumiskatsetega. Mul on Ülenurmes 18 6-17aastast õpilast, neis 3 poissi," lausub Ursel Oja.

Oja õpilased on esinenud küll solistidena, küll ansamblikena Reola kultuurimajas, mitmel korral Tartus, ka lauluvõistlustel. Poisid mehiselt triona.

"TV Tähtede laulu" konkursile jõudis mullu Annika Lepik. Oma lootustandvamaks õpilaseks peab U. Oja Ülenurme Gümnaasiumi 11. kl õppurit Mariana Silma, kellel on omapärane hääli ja kes ainukesena on teinud oma laulule ise nii sõnad kui viisi. Ülenurmel on hea tehnika," ütles oma õpilasi-lauljaid klaveril ja süntesaatoril saatv Oja.

Kuulsust kogunud rahvamuusikaansambel

End rahvusvahelistel konkurssidel tutvustanud rahvamuusikud ansamblist Ülenurme alustasid tegevust 1983. a lastepäevakodu töötajate eestvedamisel. Ansambli töö hingeks on akordionil mängiv Sirje Merioja, repertuaaris igihaljad lood aasaat 1920-1950 ja uemad rahvalikud lood.

Kontsertreisidel on käidud Soomes, Rootsis, Taanis, Poolas, Saksamaal, Lätis, Leedus, Moskvast. Ring on peale tehtud kogu Eestile.

Eriti oodatud on Ülenurmes peetavad jaaniõhtud. Muuseumiõuel peetakse toredaid üleriigilisi üritusi.

Rahvamuusikaansambli kannelt ja kitarril mängiv Osvald Pähn oli mullu parim kanneldaja Pärnu rahvamuusikapäeval ja on asutanud ka oma pereansambli, kus koos isaga musitseerivad Elleri-koolis õppivad lapsed ja nende sõbrad.

Reola kultuurimajas harjutab rahvataantsu naisrühm. Selle palgal on ka näiteringi juhatajana paljude Tartumaal toimuvate (rahva)pidude juht Jaan Aitaja, samuti selle maja esimene juhataja, näitlemisse kiindunud Frieda Norman, nüüd koristajana. Ning muusikale lisaks tegeldakse kultuurimajas ka näitlemise kõrval veel maalimise, käsitööga jne, korraldatakse matku.

Pealisülesanne: kodukohaarmastuse säilitamine linna külje all

Tehes tööst kokkuvõtet, rõhutab Silvi Neps eriti kahte momenti: 1) kohalike võimude kultuurisõbralikkust – isetegevuslased siin peale ei maksa, kuid ka sponsorabi on tulnud kaasata; 2) kultuurimaja remondi elavdavat mõju, mis aga omakorda on kohalike inimeste initsiatiivi tulemus nii kohalike ürituste jätkamise kui ka tuntud väliskülaliste (V. Orumets, M. Nuude jt) siiakutsumise vormis. Juba enne remonti andis siin ühe

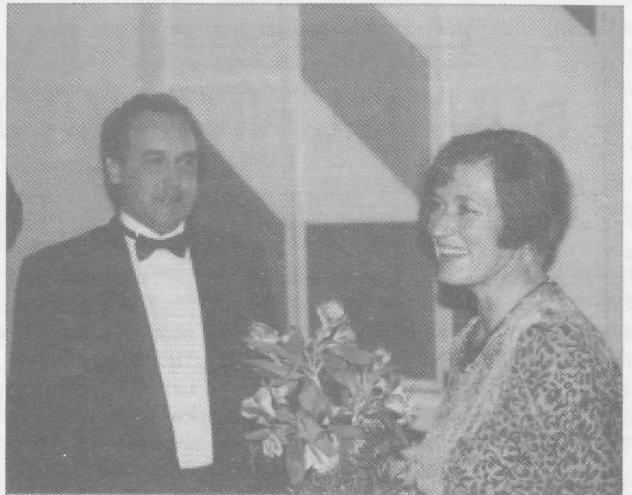
oma viimastest kontsertidest Tarmo Pihlap. Ning pealisülesandena kultuuri- ja kodukoohaarmastuse säilimist. Külapäevade korraldamist tahetakse jätkata, lastele korraldatakse ekskursioone, tutvustatakse neile siinkandis elanud luuletajat Hendrik Visnapuud, kunstnikku Kristjan Tederit jt.

Aga sellega seoses väärib selgeksrääkimist veel üks küsimus: kuidas mõjutab Tartu lähedus kohalikku kultuurielu.

Silvi Neps: "Tartule lähemal elavad Ülenurme inimesed sõidavad tihti linna teatrisse ja kontsertidele. Suvel on lausa vastupidi: linnarahvas tuleb meie jaanikutele jm pargiüritustele. Muidugi tuleb ajaga sammu pidada. Ning Tartu lähedus võimaldab hankida professionaalseid kultuurijuhte."

Malle Elveti teks ja foto

Fotol: Uuenenud majas sai Silvi Neps õnnitlusõied Ülenurmes elavalt Tartu linna kultuurijuhilt Kalev Lindalilt

"Maimu Sirel on üks värvikamaid muusikaõpetajaid ja dirigente Tartumaal,"

70

iseloomustab Valli Ilvik naist, kelle 70. juubelikontserdil 15. märtsil Elvas laulsid mitmed tema juhitud koorid ja ansamblid. Temas praeguseni pakitsev elulust on kujundanud ta elutee, mis polegi olnud eriti erakorraline, kuid rohkem pigitud eredatest sündmustest kui mõnel maailmakuulsal muusikul.

Pärnumaal Tihemetsas muusikalembeses peres sündinud tüdrukukest köitis klaver, mida aga kodus polnud. Maimu ei lasknud end sellest kohutada, naelutas alusele pappklahvid ja imiteeris liikuva klaviatuuri abil pillimängu. Pruugitud klaver talle siiski osteti, kuid seda polnud kauaks, kulakukstegemisel võeti see ära. Pärast Kilingi-Nõmme keskkooli lõpetamist sai tast siiski

Parasmaa algkooli muusikaõpetaja ja ta pani Pärnu-Jaagupi kultuurimajas ringid tööle. Nukraks küll vahetevahel võttis, kui talle hõõruti nina alla ta kulaklikku päritolu, aga ega ta sellepärast jätnud jonnii.

Pärast abiellumist ehitusinseneri Heinrich Sireliga kolis Maimu Elvasse ja hakkas lapsi kasvatama. Kuid hing ei andnud rahu. Jättes pisikesed ema hoolde, asus ta õppima Tartu muusikakoolis. Naer tuleb peale, kui ta meenutab oma sõite juhuslike autodega kahe linna vahet.

Siis tulid tööaastad Elva koolides ja kooridega. Oli jo-le-mi-buum. Maimu aga töötas välja oma käokukkumise motiivi so-mi. Läks õpetajaks ka venekeelses keskkooli, õppis lastelt vene keele ära ja viis nad Tallinna laulupidudele. 1972. aasta võistulaulmisel sai ta vene koor II koha, 1990. aasta laulupeol laulis juba eestikeelseid laule.

Siis kadus Elvast vene kool ära, kuid

Maimul jätkus tööd ka eestikeelsete kooridega. Pole Eestis paika, kus ta poleks käinud nendega esinemas, lisaks veel Soomes ja Norras. Laulis ise koorijuhtide kooris. 1998. aasta võistulaulmisel sai ta poistekoor esikoha Tiina Kiilaspea laulu "Eesti mehest" esmaesitamise eest. Poistekoori ansambliga laulis ta ka oma perekonnatuttava Salme Taevi 100. sünnipäeval (vt ML nr 2, lk 1, 3 – toim.). "Poistega on raske, kuid huvitav tegelda". Ta oma pojapoeg Allar harjutab Elva muusikakoolis saksofoni.

70aastasel dirigendil on plaane veel kuhjaga: meestelaulupäev Haapsalus, Eesti-Soome laulupidu jne. Ka kaugemale perspektiivile on mõeldud: "Kui ükskord jään koduseks, hakkam kuduma kangast, teljed on toas üleval."

Malle Elvet

LAULURING teeb seniorkoorid nooreks

Pühapäeval, 19. märtsil esinesid Salme kultuurikeskuses 6 Tallinna seniorkoori. Tallinna Veteranide Meeskoori keskmine vanus on 82 aastat, aga Rootsi meremeeste "Junga laul" kõlas nende esituses täitsa kelmikalt. Nüüd Artur Vahteri ja Lembit Verlini järel neid juhatab noor ja võluv Katrin Puur arvas, et koor peab vastu kuni tema jääb pensionile, s.o veel mitukümmend aastat. Ka juba enne sõda asutatud Tallinna Naistelaulu Seltsi Haridustöötajate Naiskoor laulis peaaegu nii, nagu nende emad sõja eel Gustav Ernesaksa juhatusel. Neile ei jäänud alla ka ürituse silmapaistvalt hästi korraldanud segakoor Videvik.

Kõige jõulisemalt kõlas siiski segakoor Laulik Kerli Klamase käe all. Seda siis, kui maha arvata ühendkoor, mille esitatud G. Ernesaksa "Mu isamaa" ja E. Sarapiku "Ta lendab mesipuu poole" on kujunenud lauljate lemmikuteks. Seejuures tunnistavad nad, et neid on liigutuse tõttu üpris raske laulda.

Fotol: K. Klamas vägesid juhatamas. Anne-Malle Halliku tekst ja foto

UUED TOONID

Kui meil toimub midagi tõeliselt üldrahvalikku, siis võrreldakse sündmust tihti laulupeoga. Ju see peab siis ikka midagi tõsist olema! Lauulupeo koondkoor ise koosneb teatavasti mitmest kooriliigist. Mees- ja poistekooride rea on oma ajada võtnud nende kooride ühendus Eesti Meestelaulu Selts (EMLS).

Oma tosina-aastase tegevuse juures oleme kahjuks pidanud tõdemä, et laulumehed vananevad ja osa koore jõuab seetõttu oma loomuliku lõpuni. Meil on nüüd jälle iseolemine, kuid nendes oludes on laulmine koorides muutunud vähem populaarseks kui äsjases minevikus. EMLS on olukorra parandamiseks asunud looma maakondlikke noorte meeskoore keskkoolide, gümnaasiumide jt õppeasutuste noormeestest. Kuna väga otsustavaks teguriks ühe koori arengus on energilise, musikaalse ja soovitatavalt lauljatega enam-vähem samaealine dirigent, on ka need uutele kooridele leitud.

Esialgu tundus selline ülesanne isegi veidi utopiline: Eestis pole juba mitu aastakümnet olnud ühtegi keskkoolide meeskoori ja nüüd üritame luua kohe mitu korraga! Kas ainult arvu tagaajamise pärast. Ei.

Paljud noorte vanemad on lahutatud ja peres on vaid ema; enamik noormeeste õpetajad on naised ja murdeas noortel puudub kahjuks otsene kokkupuude meheliku algega. Pedagoogidele pole vaja selgitada, mida toob see endaga kõik kaasa.

Üheks abinõuks olukorra parandamiseks on kooskäimine ainult meestest koosnevas kollektiivis, mida juhivad soovitatavalt

ka veel mees(dirigent). Aastakümnete pikkune kogemus selles vallas lubab väita, et peale esteetiliselt arendava külje on meeskoor noormeeste jaoks samuti kasvatusasutus. Märkimist väärib ka omakandi noormeestega tuttavaks saamine jne. Niisugused noorte meeskoorid ongi juba loodud ning küllalt arvukate noorte lauljate osavõtul.

EMLS-i juhatus töötab välja strateegia. Asjaga tegelema kutsusime meie silmapaistvad meesdirigendid ning need käisid "oma territooriumi" kool-koolilt läbi ning kutsusid viisipidavad noorhärred kokku. Laulma on juba hakanud niisugused koorid:

Läänemaa Noorte Meeskoor, dirigendid Andres Heinapuu ja Jaak Lükki;

Harjumaa NM – Aivar Leštšinski ja Arne Saluveer;

Tallinna NM – Jüri Rent ja Indrek Vijard;

Raplamaa NM – Siim Selis, Vahur Soonberg ja Thea Paluoja;

Pärnu NM – Maimu Muttik ja Lelde Jalakas;

Viljandimaa NM – Raul Talmar ja Tiit Raud;

Virumaa NM – Hirvo Surva ja Andrus Siimon;

Tartu NM – Lauri Breede ja Kalev Lindal;

Saaremaa NM – Tiit Köster ja Veikko Lehto.

Asjad liiguvad veel Võrumaal, Valgamaal ja Hiiumaal.

Selts on neile kooridele välja pakkunud ühise laagri 27.-28. mail Päriseljal Pärnumaal, et teha sporti, laulda ja saada omavahel tuttavaks. Kõik noorte koorid on kutsutud ka meestelaulu päevale 3. juunil Haapsalus.

Loodame et koolide lauluõpetajad soovivat noortel meestel niisugusel moel liituda meie laulupeoliikumise ja harjutada meesteseltskonnas toime tulema.

Peame põialt!

Toivo Ojaveski,

EMLS-i sekretär

ELVA EI TAHA TARTUST MAHA JÄÄDA

28. veebruaril alustas Tartus Trefneri gümnaasiumis äsja remonditud saalis tegevust Tartu Noorte Meeskoor. Edaspidi käiakse laululaagrites koos kord kuus.

Tartus otsustasid innustada noori mehi, kel häälemurre juba seljataga, koori laulma kutsuma meeskoori dirigendid Lauri Breede ja Kalev Lindal. Oma nõusoleku kooriga töötamiseks on andnud ka Alo Ritsing ja Vanemuise dirigent Lauri Sirp, mäenedžerina tegutseb

Peeter Taim. Ta ütles: "Tartu gümnaasiumides oli noormeeste huvi ootamatult suur. 75 noort oli kena üllatus. Ning kui kõik koolid on läbi käidud, loodame saada kokku 100liikmelise koori. Oodatud on ka üliõpilased ja ametikoolides õppivad noormehed."

EMLS on eraldanud Tartu koorile 5000 krooni, Tartu linnavalitsus 36 000 krooni.

Elvas on 11 lauluhuvilist noort muusikakooli ruumes harjutanud

meestelaulu juba igal nädalal jaanuari algusest. "Idee sai alguse V Tartu meestelaulupäevalt ja kasvas suureks pärast seda, kui Elvas esines Hirvo Surva oma Duubel-7-ga. Ka Valli Ilvik tõukas tagant," ütles dirigent Anne Raudsaar. Tema mõte aga läheb veel kaugemale – koos Nõo, Rõngu ja Ülenurme noorte meeskooriga tahab ta kokku saada umbes 30liikmelise koori.

Malle Elvet

PAIDES VÕISTLESID POISTE JA MEESTE ANSAMBLID

25. märtsil kogunes üle Eesti Paidesse igas vanuses laulumehi, et osaleda Eesti Meestelaulu Seltsi esimesel ansambli võistlusalusel. 24 ansambli oli jaotunud viide võistlusgruppi sõltuvalt lauljate vanusest ja tasemest.

Nooremaid lauljaid hindas žürii: esimees Jüri Rent ja liikmed prof. Kuno Areng ning Varje Vürst, vanemaid lauljaid: esimees Olav Ehala ning Hans Hindpere ja Paul Ruudi.

Pärast iga grupi esinemist jagasid kõigi võistlejate kohta oma muljeid žüriide esimehed. Enne võitjate esinemisi lõppkontserdil tervitas kohalolijaid seltsi esimees Jaan Ots. Jagati diplomeid ning preemiaid.

Õhtusel kontserdil Paide Kultuurikeskuse suures saalis esinesid auhinnalistele kohtadel platseerunud. Huvitavat kontserti jälgis täismaja.

C-grupis, kus osalesid poisid kuni 11. eluaastani, tuli võitjaks Tallinna 37. Keskkooli ansambel Heli Roosi, teiseks Saue Muusikakooli ansambel Elviira Alamaa ja kolmandaks Türi Poistekoori ansambel Tea Saare ja Ulvi Tamme juhendamisel.

D-grupis (12aastastest kuni häälemurdeni) sai esikoha Türi Poistekoori ansambel samade juhendajatega ning kolmandat kohta jagasid Põltsamaa Gümnaasiumi ansambel Meeli Nõmme ja Tõrvandi-Ülenurme poisteansambel Mari Toominga ja Britt Laatsi juhendamisel.

E-grupis võistlesid poiste ja meeste segaansamblid ning noormehed kuni 20. eluaastani. Teise koha vääriliseks tunnistati Pärnu Ülejõe Gümnaasiumi meesansambel (Maimu Muttik) ja kolmandaks tuli Valga segaansambel (Maarika Reinold).

Meesansamblid said valida kahe kategooria vahel vastavalt ansambli tasemele.

B-grupi võitjaks kuulutati meeskoori Sakala kvartett Hellad Kellad (Tiit Raud). Kolmas koht läks EMLS-i Tartu Meeskoori kvartetile Lauulvelled (Harda Liibeon).

A-grupis pärjati esikohaga Revalia Duubel 7 (Hirvo Surva), teiseks tuli EKE Inseneride Meeskoori kvartett Kuninglik Kaelkirjak (Jaan Vaidla), kolmandaks Tallinna Tehnikaliskooli Akadeemilise Meeskoori ansambel After 6 (Siim Selis).

Üritus näitas, et ansambli laul pole meie meeste ja poiste hulgast kadunud. Professor Kuno Arengu sõnul oli ansambli tase hea, mis kinnitab, et nende juhendajad teevad väga professionaalset tööd. Sellised võistlusalused kavatsime muuta traditsiooniks.

Täname Eesti Kultuurkapitali ja Tallinna Kultuuriametit, kes ürituse korraldamiseks andsid rahalist toetust.

Toivo Ojaveski

Märts oli igatlaadi valla-, linna- ja maakondlike (põhiliselt laste) konkursside kuu, millest üle-eestilisi kokkuvõtteid tehakse pisut hiljem. Ja muidugi toimusid Eesti Kontserdi kontserdid, mille kavu ja dirigente mõnelgi korral muudeti võrreldes sellega, mida ML sai EKIt veebruari alguspäevadel. Näiteks RAMi esinemisel Põlvas teostus 3. variant. Mõnel pool tähistati muusikaga naistepäeva, vastlapäeva ja kevade algust.

Hiiumaalt

* 1. märtsil oli Tobiase Seltsi koosolek, kus arutati **Tobiase päevade** korraldamist 26.-28. maini mitmel pool Hiiumaal. 2001 aasta klaverivõistluse kohustusliku pala kirjutab Anti Marguste. * 26. märtsil kogunes Käinasse **Hiiumaa Noorte Meeskoori** loomiseks 13 lauluvuulist, peamiselt Käina ja Emmaste kandist. Sõit pealinna Kärblast Käinasse praamiga või mingi muul viisil on vist väga kallis.

Jõgevamaalt

* 13. märtsil oli Põltsamaa muusikakoolis Kesk-Eesti **muusikakoolide** akordionistide **konkurss**. Keelpillide osas oli see Raplas jne. Aanalooilised konkurssid olid ka muudes Eesti piirkondades. Üle-eestilised kokkuvõtted tulevad aprillis. * 15. märtsil Kuremaal toimunud **Lõuna-Eesti väikelinnade ja valdade meeskooride** (on veel selliseid!) võistlulaulmisel tuli 4 koori hulgas esikohale Avinurme oma (dir. Laine Tooming). * 25. märtsil ilmus Vooremaas Margus Kiisi omanooline artikkel **Alo Mattiisenist**.

Järvamaalt

* Lõpuksamiteks valmistuva tuntud Paide laulustuudio neid üllatasid oma õpetajat Sirge Graubergi kutsega **oma viimasele kontserdile**. * Järva-Jaani ansambel 5P ehk Priitahlilke Priitsimeeste Pasuna Poiste Pundi 20. aastapäeva tähistaval kontserdil oli ka sealt kandist pärit **Lembit Saarsalu**. Plaaniiti oktoobris korraldada Järva-Jaani saksofoni päevad. * 8. korda toimunud **Oisu Laulurattal** osales 14 ansambli. Esimest korda oli konkurss. Segaaansamblist oli parim Paide 54 (juh. O. Lääne), naisansamblist Koigi Exprompt (juh. Ene Puhmaste), kes olavad kokku harjutanud vaid 3 korda. Kuu teise poole algul oli Oisus Eesti Noorte Puhkpilliorkestri laager. * 23. märtsil Järva Teataja avaldas Eesti Kultuurkapitali maakonna ekspertgrupi otsuse raha jaotamisest. Omaalgatuslikult loodi sihtgrupp "Noor muusik" **andekate laste muusikaõpetuse toetamiseks**. Selleks eraldati 6000 EEK.

Läänemaalt

* 8. märtsil korraldas Haapsalu põhiliselt venekeelsetest muusikaarmastajatest koosnev estraadiklubi Q oma 2. ürituse: **Anne Veskit** kuulas täissaal. * 12. märtsil tähistati Haapsalus vene kultuuriseltsi Böliina eestvedamisel laulu ja tantsuga vene vastlapäeva ehk **maslennitsat**. * Lääne praostkonna noortekoor esindas **ainsana Eestit** Saksamaal Fuldas peetud üleriigilisel ettevõtmisel "Lootus Ida-Euroopale". * Läänemaa koolide muusikaolümpiaadil oli põhikoolidest konkurentsitult parim Ridala kool (vt ka ML nr 3, lk 7).

Põlvamaalt

* 3. märtsil oli Mikitamäel folkloorirühmade Žanripäev, 10. märtsil Oraval maakonna rahvamuusikapäev. * **Naistepäeva** peeti kohalikus pressis kirjutatu põhjal otsustades Põlvamaal (samuti nagu Võrumaalgi) agaramalt kui mujal: Ruusal laulis Mati Nuude, Põlva kultuurimajas poistekoor jne. * 25. märtsi Koidu andmeil on Põlva linnapea saanud kultuuriministrilt Signe Kivilt kirja, milles öeldakse, et **Põlva Kultuurikeskus** praegusel kujul pole riigile sobiv partner ja soovitatatakse omainitsiatiivi. Leht arutab, mis see kõik tähendab. Keskuse juhataja Külli Lokko ütleb: "Mina soovin ainult seda, et majas tehtav töö ei kannataks."

Pärnumaalt

* 4. märtsil esitas Agapes ansambel Rondellus **14. sajandi trubaduurimuusikat** ja Kuma keskuses toimunud festivali Pärnaõis valikvoorus osales 14 ansambli, neist 3 Häädemeestelt. * 11. märtsil esitas **RAM** Agapes esmakordselt Eik Tulve juhatusel ühehäälselt **gregoriaani koraale**. Sügisel on sama kava Tallinnas ja mujal Eestis. * Audru valla ansambli päeval üllatasid kõik ansamblid **naljašõuga**. * Häädemeeste valla laste laulupäeval "Kevade kuulutaja" osales 80 mudilast. Mammutkoori juhataja **Kunksmooriks riietatud** huvikeskuse juhataja Aive Koop. * 21. märtsil Pärnu Postimees teatas, et Eesti Draamateatri vastvalminud menumuusikalis "Zorbas" teeb kaasa **7 pärnakat** peatähelepanuga Ester Vilgatsile, kes kuu algupoolel esines Pärnus. * 24. märtsil alustas Pärnus kevadhooaega **Tallinna Kammerorkester** kontserdisarjaga "Mozart +". Dirigeeris Juha Kangas Soomest, kaasa tegi Toomas Vana.

Raplamaalt

* 11. märtsil Valgu rahvamajas toimunud kohaliku naiskoori 5. sünnipäevakontserdil lõi lisaks **kohalikele kaasa ka Tallinna Sadama puhkpilliorkester**. * 18. märtsil oli Juuru rahvamajas maakonna **talvine külapillipäev** jätkuna suvel Valtus toimunud külapillipäevale. Osalejaid oli rohkesti, mh kandeleansambel Kukulind Tallinnast. * 24.-26. märtsil oli Lelles Tallinna ja Raplamaakonna kodututarde ja noorkotkaste **ühine laululaaager**. * 25. märtsil pidasid Järvakandi sealset

taidlejaid koos Pärnu-Jaaguipi omadega **omakultuuripäeva**.

Saaremaalt

* 5. märtsil esinesid Kuressaare kursaalis Pille Lill, Andres Ots, Neeme Punder ja Helli Vaus-Tamm kavaga **"20. sajandi Eestimaa"**, hulgas 21. sajandi teos, mille selleks kontserdiks oli kirjutatud Lepo Sumera. * 9. märtsil tähistasid Saare- ja Muhumaa külapillimehed ja rahvatantsijad Kaali trahteris **kevadtalviseid rahvakalendri tähtpäevi**. * 21. märtsil avas segakoor Lyra Ludmilla Tooni dirigeerimisel **uue kontserdipaiga** Kuressaare keskklassis Holostovi sisehoovis. Toon hindas sealset akustikat heaks. * 31. märtsi Meie Maa teatel küsivad maakonna omavalitsused Kuressaare lossi hoovis asuva **laululava** remondi rahastamiseks riigilt lisaraha, kuna on selgunud, et amortisatsioon esialgsete arvutustega võrreldes on suurem ja remont läheb kallimaks. Omavalitsused lubasid garantiisid.

Tartumaalt

* Tartu Pauluse kirikus jätkusid **orelipooltunnid**. 18. märtsil laulis seal Uppsala toomkiriku noortekoor, 26. märtsil soome tenor Mikko Pulkkinen. * 4. märtsil tähistas kontserdiga TÕ aulas **Tartu Akadeemiline Naiskoor** oma 55. aastapäeva. 11. märtsil laulis seal Jyväskylä kammerkoor. * 10. märtsil esitas **Heinavanker** TÕ ajaloomuuseumis sakraalmuusikat. * 11. märtsil Vanemuise kontserdimajas antud kontserdil mängisid Tartu Sümfooniidud muuhulgas Tõnis Kaumanni "Skeletisümfoonia". Peadirigent Mihkel Kütsoni sõnul võis seda käsitada **vihjena orkestri koosseisu koondamise vastu**. * 17. märtsil laulis TÕ ajaloomuuseumis Agathe Christensen Taanist 13. sajandi Püha Hildegard Bingeni laule, tuli läks Tartu **toomkiriku varemeste restaureerimisele**. * 20. märtsil tähistas ansambel **Propeller** Vanemuise kontserdimajas oma 20. tegevusaastat. Postimees hindas ansambli allakäinuks, aplaus oli nõrk. * 23.-24. märtsil oli Tartus festival **"Estvocal 2000"**. Esimesel päeval esinesid tuntud levimuusika solistid, teisel päeval oli noorte lauljate võistlus. * 24. märtsil esitas V. Eplik Tartu Üliõpilasmajas vaimustunud noortele **briti popmuusikat**. * 31. märtsil esinesid Vanemuise kontserdimajas **Vanemuise Sümfooniidud**. Dirigeeris Christian Hammer Saksamaalt, klaveril soleeris Tanel Joamets.

Valgamaalt

* Valga I põhikooli IV klassi algatusel **elati üks päev nii, nagu elasid esivanemad**, sh mangiti toru- ja teisi tollaseid pille, abiks kulalised Viljandi Kultuurikolledžist. * 13. märtsil esines Valga Muusikakoolis ootamatult tasuta ansambel **Tallinna Barokksolistid**. * 30. märtsil Valgamaalane kiidab **Otepää muusikakooli**, kus on avatud uusi erialasid ja huvi pillimängu vastu suur.

Viljandimaalt

* 4. märtsil algasid Viljandi Jaani kirikus koorimuusika pooltunnid. Siis esines meeskoor Sakala, 18. märtsil Ilmatar Suure-Jaanist.

* 4. märtsil Sakala teatel nõuab Viljandi Tuletõrjeühingu esimees, et linn tasuks ühingu majas oleva **linna esindusorkestri pillide ja harjutusruumi rendiraha**. * 15. märtsil Sakala andmeil käisid Tartu M. Reiniku Gümnaasiumis muusikaklasside õpilased vastlapäeval ekskursioonil Viljandimaal. Eriti **kõitis noori sõitmine hobustel Heimtali maneežis**. * 18. märtsil toimus Abja-Paluoja laulukonkurss **"Mulgimaa 2000"** lõppvoor. * 25. märtsil oli Ugalas Kristi Teemuski Ch. Anderseni muinasjutu ainetel kirjutatud ja palju laule sisaldava lastetüki "Pöial-Liisi" esietendus. See oli tema **10. muinasjutu ainetel lavastatud lugu Ugalas**. * Viljandi kolledžis toimunud **levimuusikapäevadel** võitis omalooungukonkursi III kursuse tudeng Tõnu Laikre. Klaverimängus oli parim Evi Rebina, mitu preemiat sai paljudes koosseisudes esinenud Catlin Jaago. * 29. märtsil Sakala teatel **tühistas Tartu Ringkonnakohus** Viljandi Maakohtu halduskohtuniku otsused mõista õigeks loata muusikat edastanud Viljandimaa maakauplused. Nad said 500 krooni trahvi.

Ida-Virumaa

* 6. märtsil esinesid Narva džässiklubis **kohalikud levimuusikud koos õppuritega Otsa-koolist**. * 6. märtsil andis Kontla-Järve kultuurihoones kontserdi Viljandi Linnakapell, mis Põhjaranniku sõnul kujutas endast **muusika ja teatri sünteesi**. * 14. märtsil esitles emakeelepäeval Jõhvis äsjailmunud selle piirkonna **"Vana Kannelt"**, mis sisaldab 2362 regilaulu. * 19. märtsil dirigeeris Narva Linnaorkestrit **Kalervo Kulmala Soomest**, kes on ka EMA kulalis-õppejõud. Solistidena erinevatel pillidel tegid kaasa EMAs õppivad narvalased. Esitati ka Sibelius "Finlandia". * Märtsi lõpul oli teist aastat Ida-Virumaa linnades **"Rannikevad"**, millel esinesid Eesti ja Venemaa tuntud artistid. Kui Narvas, Sillamael ja Jõhvis olid saalid täis, siis Kohtla-Järvel tühjad. Otsustati "Rannikevadet" seal enam mitte korraldada.

Lääne-Virumaa

* 8. märtsil Virumaa Teatajas saab **Sigrid Kuulmanni ja Mati Mikalai kontsert** Kadrina asjaremonditud leerimajas väga hea hinnangu. * 24. märtsil esines Rakvere Gümnaasiumis ja päev varem Tallinnas Mustpeade Majas kontserdiga USA koor Iowa osariigist **The Grinnell Singers**, kes on spetsialiseerunud Venemaa ja Euroopa ideaosa heliloojate teoste esitamisele. Muuhulgas lauldi **Pärdi, Saare ja Tormise laule**. * Eesti nõdalal Lääne-Virumaa sõprusühetes oleva **Jõnkõpingi kommunis Rootsis** andis Virumaa Poistekoor 7 kontserti. * 23. märtsil Virumaa Teataja kirjutab, et **Simunasse** kavatakse kohalik muinsuskaitse selts ehitada laululava. Avanduse vald on selleks eraldanud 50 000 EEK.

Neeme Järvi taas Eestis

Jällegi dirigeeris ERSO't Neeme Järvi, seekord Eesti Kongressi 10. aastapäevale pühendatud kontserdil Estonia kontserdisaalis 12. märtsil. Kaasa tegid ka Oratooriumikoor, RAM ja Rahvusteatri Estonia koor ning mitmed solistid.

Kõnedega pikitud kontserti juhatas maestro imetlustvääriva täpsusega – ei ühtki vaba sekundit. Ning mitmekülgsesse, põhiliselt vaimulikust muusikast koosnevasse kavva sobisid suurepäraselt Villem Kapi "Põhjarannik" ning viimasena kõlanud L. v. Beethoveni 9. sümfonia lõpp ("Laul rõõmule").

N. Järvi kohaletulek näitab, et ta suhtumine Eesti Kongressi on positiivne.

(Bonn), prof. Diane Andersen (Belgia), prof. Wilfrid Jochims (Rostocki Muusika- ja Teatrikõrgkool), prof. Bo Ingvar Olsson (Malmö Muusikaakadeemia) ja prof. Jussi Saksa (Helsingi Pop & Jazz Konservatoorium). Ekspertide hinnang oli üldjoontes positiivne. Komisjon tegi Eesti Kõrghariduse Hindamise Komisjonile ettepaneku akrediteerida nii kõik Eesti Muusikaakadeemias õpetatavad õppekavad kui ka Eesti Muusikaakadeemia kui institutsioon.

Läbi 7 sajandi

Eesti Filharmoonia Kammerkoori ülevaatekontserdid varase seitse-sajandi kooriloomingust pealkirja all "Vox Septen

Muusikaterapeut Rootsist

Nagu mullugi andis Hiiu maal märtsis muusikaterapeutide arengupuuetega laste Rootsile selle ala asjatundja Folke Artinsson ning laulis sulaselges eesti keeles "Sepapoisid teevad tööd, taovad rauda päeval-öö". Ta on toonud kaasa muusikaterapeutide spetsiaalselt vajalikke pille ja muid vahendeid.

Suvel käisid ka hiidlased ise Rootsist Norrbotteni läänis kogemusi saamas.

Head peremehed Lihulas

Märtsi algul tähistati kontsertaktusega Lihula kultuurimaja 10. aastapäeva. Seal astusid üles ka selle kultuurimaja ringides laulmist alustanud Reelika Raja, Rene Soom ja Mart Jakobson, kes nüüd on omandanud muusiku elukutse.

Lääne Elu juhtkiri toob sel puhul Lihula eeskujuks teistele paikadele, kus omal ajal kultuurimajad ja sovhoosiklubid likvideeriti, ning vara, sh pillid jagati osakutena inimestele laiali. Nüüd, kui jälle ellu ärgatakse, pole endisest varandusest midagi järel ja keegi ei tea, kelle käes või kus on miski. Tuleb nullist alustada. Leht leiab, et hea peremees ei lase vara lõhkuda ja laiali tassida.

Taidluskollektiivid tegutsevad Lihula kultuurimajas edasi ja ruumide kasutamise eest ei pea nad renti maksma, kuid ringijuhid ei saa kultuurimajalt palka.

Saaremaa muusika-huvilised said oma ajalehe.

teatas 9. märtsi Meie Maa. Selleks on Saare Kontserdi infoleht Saare Muusika, mille esimene number jõudis müügile. Kontserdibüroo tegevjuhi Ludmilla Tooni sõnul hakatakse avaldama infot, mida maakonnaleht ei suuda valgustada, sh teatrielust, turistidele mõeldes üritusi tutvustama ka soome ja inglise keeles. Esimene number on 8leheküljeline, toimetaja Aili Rökk.

Ludmilla Toon soovib, et Saaremaa hakkaks ilmuma kõigi kultuuriga tegelevate instantside koostööl ja rahastamisel oma kultuurileht. Ludmilla Toon valiti Saaremaa 1999 Aasta Naiseks.

Orissaare saatis mullu laulupeole oma kõigi aegade suurima delegatsiooni.

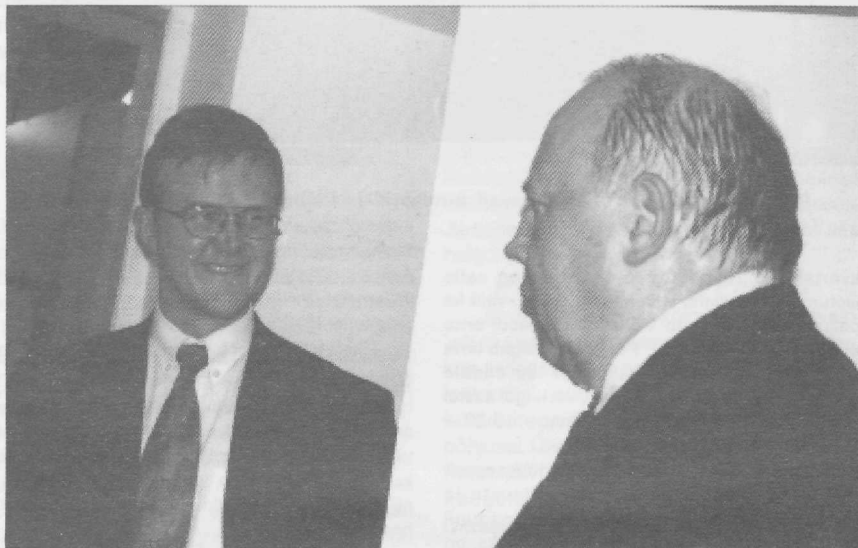
kirjutab Meie Maa oma 23. märtsi artiklis pealkirja all "Orissaarlastel ei kujuta elu ette ilma taidluset". Jutt on peamiselt kultuuritöö organiseerijatest Janne Hintsist ja Katrin Kandist, kellest viimane on ühtlasi kultuurimaja perenaine ja segakoori koordineerimise. Tema teeneks – Janne Hints on rohkem kodu käsitöö ja võimlemisega – ongi nähtavasti see, et Orissaares on tervelt 4 muusikaga tegelevat ansambli. Muret teevad nii suure taidlejate hulga puhul rahapuudus ja meeste kaugel mandri tõi käimine.

Kas kroonipäev täidaks teatri publikuga?

küsis 3. märtsi Tartu Postimehes Ivi Drikk, võrreldes Edelarautee täis vaguneid päevadel, kui sai sõita kogu Eestimaa piirides krooniga, ja pooltühja Vanemuise teatrit, kui seal etendati heas lavastuses Mozarti "Cosi fan tutti". Ta pakub välja lahendusi: sooduspiletid, loteriid, iga kümnes pilet tasuta jne. Jääb aga siis kõhklema: kas asi pole milleski muus – üldises matsistumises ehk kultuuritaseme languses. Ja lõpuks: "Võib-olla oleks aeg valitsuselt küsida, kas meie kestmisele on olulisemad kahurid või kultuur."

Eesti Kontsert toob hea tuju

7. märtsi Valgamaalases analüüsib Helju Keskpalu pealkirja all "Eesti Kontserdi üllatused

Anne-Malle Halliku tekst ja foto

Fotol: Neeme Järvi vastupandamatust näitas ka see, et ta suutis naeratama panna ERSO töise direktori Andres Siitani.

Eesti Muusikaakadeemias

6.-12. märts oli Eesti Muusikaakadeemias järjekordne projektinädal. Selle jooksul toimus prof. Eri Klasi kahepäevane dirigeerimiskursus. Iga päev olid kooli nais- ja segakoori proovid – segakoor lõpetas nädala kontserdiga Haapsalu lossikirikus, EMA sümfoniaorkester Eri Klasi juhatusel andis kontserdi Estonia kontserdisaalis, lauluosakonna tudengid osalesid viis päeva kestnud lavalise vehklemise meistrikursuses "Mõõgaga lavale", kursust juhendas praegu Soomes balletiõpetaja ja koreograafina töötav Aita Indrikson-Vuolanto. Tudengitele esinejate hulgas oli Eesti Vabariigi Riigikogu liige Vardo Rumessen teemal "Eesti riigi kultuuripoliitikast".

Märtsikuuksse jäävad veel prof. Peter Jarchovi ja Tilo Augsteni improvisatsiooni meistrikursus (3.-5.III), prof. Päivi Järviõ kursused lauljatele ja täienduskoolitusel osalejatele (18.III); lauluosakonna üliõpilaste ja õppejõudude kontsert "Kevad südames" Georg Otsa 80. sünniaastapäeva tähistamiseks (23.III); prof. Kalle Randalu meistrikursus pianistidele (23.-27.III).

13.-16. märtsil külastas Eesti Muusikaakadeemiat rahvusvaheline akrediteerimiskomisjon koosseisus prof. Herbert Koerselman (Louisville'i Ülikool), dr. Tim Taylor (Cardiffi Ülikool), prof. Gudrun Eckle (Berliini Kunstide Kõrgkool), prof. Eero Tarasti (Helsingi Ülikool), prof. Franz Müller-Heuser

Saeculi" toimusid märtsi keskpaigas Haapsalus, Pärnus ja Tallinnas. Alustati Machat'st ja lõpetati Poulenciga. Esitati ka Bachi, Dufoy, Schützi, Mendelssohn-Bartholdi jt loomingut. Ühtlasi oli see kokkuvõtte kolmel eelmisel hooajal toimunud sarjadest "Vox Nova", "Vox Antiqua" ja "Vox Romanticum". Seekord dirigeeris Mikk Üleoja.

"Rahvakultuuri koht..."

...meie kultuurimaastikul on üha segasemaks muutunud ning riigi rahade eest mujale maailma kogemusi hankima saadetud emissarid on naasnud mõttega, et kodukootud kunsti viljelejad võiksid seda oma raha eest teha. Küll ehk teeksidki, aga kui raha napib leiva ostmiseks ja laste koolitamiseks, jääb rahvakultuur tegemata. Professionaalse kunsti ja masside vahel aga seisavad hirmkallid piletid," kirjutatakse 7. märtsi Harjumaas olukorda Alaveres analüüsivas artiklis.

Tõtt ja nalju

Torupilli-Jussi mälestuseks

17. märtsil tähistati Kärldlas pikas Majas legendaarse Johannes Maakri ehk Torupilli-Jussi 155. sünniaastapäeva. Pillimängijaid oli nii Hiiust kui mandrilt, nii vanemaid kui noorukesi, ka naissoost. Räägiti torupilli ajaloo (Eestisse jõudis arvatavasti rootslaste kaudu 15. sajandil, Pakri saarel püsis põhilise pulmapillina 1940. aastani jne) kui ka Hiiu moodi (ei tea, kus tõde lõpeb ja nali algab) Jussist ja muust sinna juurde kuuluvast. Juss õppinud oma nime kirjutama alles 83aastaselt, aga pulmalõbust ei tahtnud ta kunagi loobuda, lasknud end käruga kohale sõidutada jne. Ja lõpuks ka õpetus, kuidas lihtviisiliselt torupilli teha: "Võtke kass kaenlasse, saba suhu ja torupill ongi valmis!"

Torupilli-Jussi meenutati ka Emmastes.

jätuvad" kahte viimast selle eesti suurima kontserdikorraldaja organiseeritud kontserti Valgas: Piazzolla esitamist ja "Elavaid klassikuid". Kiita saavad kõik, eriti vibrafonist Terje Terasmaa, kes "suudab selle imelise pilli võlud – nii ingellikult õrnad helinad kui ka dramaatilise jõu – nii mängima panna, et kuulaja saab naudingut".

Artili pealkirja aluseks oli teise kontserdi lõpp. Jaan Arder saatis itaaliakeelsed laulutekstid laiali ja "laulsime maailma ooperimuusika kõige kaunimat koori Giuseppe Verdi ooperist "Nabucco". Ka kontserdi lõpp oli naljaga pooleks, väljakuulutatud tantsu esimeseks looks oli "Naine on kui udusuleke" (Hertsogi lauluke Verdi ooperist "Rigoletto"). Kõik lahusid hea tujuga."

"Ka kolgas vajab kultuuri, mitte palagani"

on 21. märtsi Sakalas ilmunud ajakirjandustudengj Airi Halliku loo pealkiri. Ta astub välja ühetoonilisi õhtuid korraldava Eesti süldimuusikatööstuse (näiteks toob ta Viljandi oma N-Euro) vastu ja soovib, et kaugetes kohtades pakutaks midagi omanäolist ja originaalset. Positiivsete näidetena toob ta Thea Kristali poolt Koerus korraldatud holaöö ning Läänemaale Nõva valda Perakülla elama asunud Viive Ernesaksa poolt seal organiseeritud näidend-simmani. Oma jutu lõpetab ta tõdemusega, et "ei Koeru ega Peraküla ole selle jutu kangelannade sünnipaik".

"Naised on mehed laulma pannud"

Sellise pealkirja all kommenteeris Arvo Lekk 17. märtsi Põhjarannikus Lügenusel toimunud Ida-Virumaa vokaalmuusika päeva, kus üle hulga aja kõlas ka meeste laul naiste juhatusel. Konkreetset mainis ta Narva koolinoorte ansambli (juhataja Inna Fetilova) ja Tammiku ansambli (juhataja Anu Vildak). Puhaste meeste laul tuli siiski Narvast Rugodivi kultuurimajast, aga seda ei dirigeerinud naisterahvas, vaid Mihhail Gorjušin.

Parimaks pidas A. Lekk siiski Avinurme naiskvartetti, mainides seejuures, et Avinurmes pole muusikakooligi ning kvarteti juhendaja Maris Laht töötab hoopiski Jõgevamaal Mustvees ning hoolitseb ka sealse muusikalise taidluse eest.

Taastada setu meestelaul!

Laupäeval, 11. märtsil esitleti *iloodakul* setu püha *maslennitsa* puhul Meremäe vallamajas Võru Instituudi ja Eesti Kirjandusmuuseumi koostöös välja antud helikassetti "*Ülgeq ütte*". Selle tunni jagu setu meestelaulu sisaldava kasseti on kokku pannud Tartu Ülikooli rahvaluuleõppejõud Paul Hagu.

Ta ütles, et setu meestelaul on tänapäeval haruldane. Sajandi algul oli seda rohkem, aga siis polnud meestelaulu millegagi üles võtta. Armas Otto Väisänen lindistas seda siiski oma fonograafia. Ja 70ndail aastail, kui oli veel laulvaid mehi, saadi jaole.

Kasseti ja planeeritava laserplaadi kaudu tahab Paul Hagu noorematele meestele setu meestelaulu õpetada. Oma rahvaluule-tudengitele ta seda juba teeb.

Pisut pikemalt on sellest juttu 14. märtsil Võrumaa Teatajas.

Muusikakoolid töötavad erinevates tingimustes

11. märtsil Võrumaa Teatajas ilmunud artikkel muusikakoolidest on huvitav selle poolest, et võrreldakse Kagu-Eesti muusikakoole, eriti Võru ja Põlva oma. Erinevad pole mitte ainult õppemaksud ja vanemate osa sellest (mõnedes koolides aasta-, teistes

Peeter Saan ja orkester tänavad kuulajaid ja kolleege teistest orkestritest.

kvartali-, kolmandates kuumaks) ning selle jaotumine valla/linna ja vanemate vahel, vaid ka palju muud. Nii peab Võru muusikakool oma trumbiks puhkpillioopilasi, Põlva aga hiilgab oma viiulitega. Põlva muusikakool ei tee endale reklaami, kuna selleks pole vajadust – igal aastal saab vastu võtta vaid piiratud arvu – 15-20 – uut õpilast.

Märgitakse, et üleminek nõukogudeaegselt riiklikult finantseerimiselt omavalitsuste ja lastevanemate finantseerimisele oli nagnüü vaeses piirkonnas raske, kuid nüüdseks on olukord stabiliseerunud. Imetletakse maalapsi, kellel on nädalas mitu korda muusikakooli söitmine keeruline. Üldiselt on nad pidanud vastu imetlusväärset, kuid väljalangemist esineb siiski rohkem kui paikades, kus muusikakool on käe-jala juures.

Pressilt loodetakse suuremat tähelepanu

4. märtsil on Võrumaa Teatajas pühendatud terve lehekülj mitmeid stiile harrastavale ja sulandada püüdvale kohalikule levimuusika bändile Hetero. Ta loodi 1980. a ja sai sama aasta ülevabariiklikul vokaalinstrumentaalansambli ülevaatusel kohe parimate hulka. Hetero esinemine Riias 1987. a ei meeldinud sealsetele ega siinsetele võimudele ja ta sattus pikaks ajaks keelu alla. Edukaid esinemisi on aga olnud mitmeid, nendest kaks Moskvas 1986. ja 1992. a. Viimane kord võitsid nad oma žanris ja esinesid televisioonis. "Aastate jooksul on hulgaliselt auhindu võidetud ka Eestis, kuid ikka on jäädud pressis suurema tähelepanuta," kurdetakse lehes.

Aastatel 1993-98 oli ansambli vaid üksikuid esinemisi. Seejärel on tulnud sinna värsket verd ning lisaks äsjasele esinemisele Võrus on plaanitud suvel mitmed kontserdid. Ilmselt ootab ansambel ka pressilt suuremat tähelepanu.

Esines Eesti Kaitseväe suur orkester

Sakala keskuses toimus märtsikuu viimasel nädalavahetusel Eesti Kaitseväe Orkestri 7. aastapäeva ja CD-plaadi "Sümfoonilised tantsud" esitluskontsert. Peadirigendi Peeter Saani taktikepi all mängisid suure orkestri koosseisus kaasa ka 2 dirigenti. Publiku ja kolleegide poolt võeti Eestimaal ainulaadne üritus soojalt vastu. Kavas olid M. de Falla, M.

Arnoldi, G. Woolfendeni, A. L. Webberi jt välismaiste heliloojate palad.

Vello Malkeni tekst ja foto

Puhkpilliorkester – Narva tuhkatriinu

9. märtsi Narvskaja Gazeta avaldas pikema artikli Narva puhkpilliorkestrist. Märgitakse, et võrreldes teiste Narva muusikaasutuste ja kollektiividega on see väga viletsas olukorras: nii mängijad kui pillidki on vanad, linnapoolne hoolitsus puudub.

Loo ajendiks oli Narva orkestri osavõtt ülemaakonnalisest puhkpilliorkestrite konkursist, kus Narva oma oli küll kõige suurem, aga mitte kõige paremini mängiv. Kiita saavad Avinurme kultuurimaja (heakorra poolest) ning Kohtla-Järve ja Narva-Jõesuu orkester (mängu poolest).

"Vaibakloppimise aeg saab mööda,"

arvab Toomas Lunge intervjuus, mis ilmus Põlva Koidu noortelehes 28. märtsil. Lunge leiab, et praegu kirendab Eesti muusika vikerkaarevärvides, on kihvtult lai. Tema oma Justament saab järgmisel aastal 20aastaseks ning Lunge arvates on huvitav jälgida neid, kes tulid kunagi kontsertidele tüdrukukestena, nüüd aga juba oma lastega.

Peale Justamendi töötab Lunge veel ansambli Lindprii, liivi Tulli Lumis ja on Vanemuise draamaosakonna muusikaala juhataja. Ta leiab, et parim vahend stressist vabanemiseks on reisimine ning et muusik ei kuula muusikat nagu tavaline inimene, vaid pigem meenutab kirurgi, kes vaatab haiget.

Prantsuse šansoonid Sossi klubis

15. märtsi õhtul elas Sossi klubi täiesti prantsuse vaimus. Lauri Leesi tervitas frankofiile ja juhatas sisse šansoonide õhtu, millel laulsid Henri Laks, Mare Väljataga ja Silvi Vrait. Enamik laule Joe Dassin, Yves Montand'i, Edite Piaffi jt reperuaarist kolisid Lauri Leesi eestikeelses sõnades ning meeldisid publikule. Kui aga Silvi Vrait kontserdi finaalis laulis prantsuse keeles, tõusis vaimustus haripunkti. Ka üks juhtumisi saalis viibinud šveitslane, kes varem esitatusse suhtus kriitiliselt – oleks nagu eesti rahvalaul prantsuse viisil –, laulis kaasa ja karjus "bis".

Anne-Malle Hallik

NARRUST ALATI EI KIIDETA

Pooltuhat aastat tagasi kirjutas Erasmus Rotterdamist raamatu "Narruse kiituseks", mis ilmunud ka eesti keeles. Narrust tol ajal maailmas jätkus, kuid selle kiitmine oli satiirilise alatooniga. Kuigi raamat sai kuulsaks, ei saanud inimesed oma juhmuses sellest õigesti aru ning on jätkanud narruste tegemist üha suurema hooga tänapäevani välja. Ka Eestimaal. Püüame seda näidata lugude baasil, mis ilmusid märtsikuu jooksul maakonnalehtedes ning on seotud muusikaga. Suure rõõmuga võime seejuures nentida, et narrust siiski alati ei kiideta. Aeg areneb.

12-17,5 miljoni kroonine Kihnu hüljes

Märtsil algul arutas Kihnu valla volikogu Toomas Reinu ja Leonhard Lapini eskiisprojekti ehitada mahapõlenud Kihnu rahvamaja asemele uus ülimoodne ja avar Kihnu vapilooma hülge kujuline, mis läheks maksma 12 miljonit krooni. Täit poolehoidu see plaan ei saanud. 10. märtsi Pärnu Postimees andis edasi Leonhard Lapini üsna ärritatud sõnad selliste profaanide aadressil, kes pealegi tahaksid saarele veel kaubamaja, hotelli ja muuseumi.

18. märtsil vastas üks süüdistatu – Kihnu volikogu liige Annely Akkermann. Pärast vaimukat algust ütles ta, et keegi ei sea kahtluse alla Kihnu Rahva Maja (nii on kirjutatud volikogu otsuses) ehitamise vajalikkust, kuid projekt on liiga kallis. Eesti Kunstimuuseumi ehituseks on riigieelarves ette nähtud vaid kuus miljonit krooni. Ta lisab: "Kihnu rahvamaja ehituse raha tuleb sellest sahtlist, kus seisavad järjekorras kümned koolid, kultuurimajad ja lasteaiad (tuuakse ka konkreetne näide). Me ei saa käituda nagu väljapressijad." Ja lõpetab: "Kihnu inimesed tegid vana rahvamaja valmis oma kätega, miks peaks uus Rahva Maja olema tehtud võõraste mõtete ja kätega." Hiljem lisab samas lehes Kihnu hea tundja Ingrid RÜÜTEL, et spordisaal on planeeritud 4 korda suurem kui Kihnu rahvamajas on kunagi käinud inimesi.

Sama lehenumbri juhtkirjas võetakse kriitika alla Kihnu vallavanema väide, et kui ajakirjandus poleks seganud, oleksid kihihüljes toime tulnud. Märgitakse, et raha oleks tulnud muidugi lunima Pärnu maavalitsuselt hädalisemate vajaduste arvelt. Antakse edasi ka küsimust uurinud EV Kultuuriministeeriumi kantsleri Margus Allikmaa sõnad, et ekspertide hinnangul läheb Kihnu rahvamaja ehitus selle projekti järgi maksma koguni 17,5 miljonit krooni, ministeerium aga jääb oma otsuse juurde eraldada Kihnule vaid 1,5 miljonit, et kihihüljestel on kaks võimalust: kas nõuda arhitektidelt planeeritava rahvamaja gabariitide olulist vähendamist või kuulutada välja uus konkurss.

Paistab, et see narrus kiita ei saanud ja jääb ära. Kuid mujal seda ikkagi tehakse. 17.-18. märtsil viibis Jõgevamaal kultuuriminister Signe Kivi. Vooremaa teatel ei lubanud ta praeguse majandusseisu juures lisaraha, küll aga pahandas sellepärast, et Kasepääl ehitatakse rahvamajaks täielikult amortiseerunud hoonet, hoolimata sellest et

vaid mõne kilomeetri kaugusel on teine rahvamaja ja samas lähedal Mustvee Kultuurimaja. "Tuleb lõpetada olukord, kus mingeid täiendavaid kanaleid kasutades käiakse ja taotletakse raha maavanemast ja ministeeriumist mööda minnes," ütles minister.

Õiged sõnad. Ainult et mõttetuteks projektideks ei hangi "vastupandamatud" väljakauplejad raha ainult riiklikelt struktuuridelt. Pärnu Postimehe teatel korraldas Kihnu rahvamaja ehitamise toetamiseks Pärnu Jahtklubi oksjoni, sh enampakkumisega kalaprae müügi ja Soomeskion asutatud Kihnu fänniklubi.

Kui Erasmus praegu veel elaks, oleks tal põhjust oma raamatule kirjutada eriti mõjukas satiiriline lõpp Eesti kniksmariihenlikest narrustest: raha totrast kulutamise eest pompossetele projektidele, selmet selle eest likvideerida mõned meie häbieplekid, näiteks ülemaailmne esikoht ravimatu tuberkuloosi osas. Ja seda maal, kus 10-15 aastat tagasi oli see haigus peaaegu likvideeritud.

Pull, pill ja Pärt Paides

Järva Teataja on üks kõige paremini kultuuri-, sh muusikaelu valgustav maakonnaleht. Ei tea, kas sellepärast, et peatoimetajaks on endine kultuuritoimetaja, kes ka nüüd vahetevahel kultuuriteemadel kirjutab, või mingil muul põhjusel. Üks kuu, möödunud märts, pole isegi materjali piisavusele vaatamata alus kaugeleulatuvate järelduste tegemiseks (pealegi piirdume vaid pealinna Paidega), kuid mõtisklemiseks siiski.

Lähtudes põhimõttest "vähemtähtsalt tähtsamale" tuleb meil Paide juhtide eelistusi silmas pidades liikuda tagantpoolt ettepoole.

24. märtsil Järva Teataja andmeil on Paide linnasid pärast eelarve vastuvõtmist asunud arutama, kuidas tähistada septembris Paides sündinud ja seal kaks esimest eluaastat elanud Arvo Pärdi 65. sünnipäeva. Leht arvab, et paljud paidelased seda ei teagi, sest "kunagisest sünnikodust peale prügikastile viitava sildi midagi alles pole". Linnasid küll lubavad raha leida ning haridus- ja kultuuriosakond kavatses korraldada muusikakooli õpilaste kontserdi. Kuid midagi kindlat veel öelda ei saa, sest idee läks liikuma hilja ja vajab täpsustamist.

17. märtsil avaldas Järva Teataja artikli töötult pensionieelikult, iseõppinud trompetimängijalt Enn Mironovilt järjena 3. märtsil temalt võetud pikemale intervjuule. Tuum on mõlemal puhul ükskõik: varem oli Paides kaks puhkpilliorkestrit, nüüd pole ühtegi ja ta saab armsat pilli puhuda ainult kodus. Muusikakoolis pidi küll asi hakkama vedu võtma, kuid sinna läheb aega.

Paideid peavad suvel kogu Eestimaal kuulsaks tegema kolm üritust: näitemäng Jüriöö neljast kuningast, töölaulude festival ja härjavõitlus. Esimesest märtsikuu lehtedes ei räägita, samas 17. märtsi numbris aga teatakse, et töölaulufestival, kus eri paigus esinevad 8 riigi muusikud, tuleb 7.-9. juulil. Korraldab Tõnis Kõiv, kes varem tegi Roosna-Allikul hobupäevi. Piletihindu veel ei teatata, aga keskmiselt 70 krooniga tuleb arvestada. Erilistest "looduse ümberkujuandmise" üritustest pole juttu.

2. märtsi numbris aga teatakse, et ühe

teise ettevõtmise puhuks värvitakse Paide punase-, kollase- ja pronksivärviliseks ning linnatänavaid hakkavad kaunistama kroonid ja lehvikud. Paide linnaarhitekti Marje-Ly Vaheri sõnul "pole Paidet ühegi ürituse tarvis nii põhjalikult ilustatud".

Seda grandioosset ja ilmselt küllalt palju raha nõudvat ettevõtmist nimetatakse artiklis tagasihoidlikult kord Hispaania, kord kuningriigi päevadeks. Kuid juba varem on teada antud, et kogu ettevõtmise aelaks kujuneb härjavõitlus, linna delegatsioon käis selles osas Valencias kokku leppimas ning hargi juba valmistatakse ette nende Eesti inimeste jaoks nii enneolematuks, kuid närvikõditavaks surmaminekuks, millele erguergulised daamid tormavad kas või ainult suurest minestusse langemise huvist.

Kõige selle narruse taga on aga üks tänasele Eestile, eriti tema kõrgkihilile – ega teised ju sinna suudagi piletit osta – nii iseloomulik tendents: vaba aega eelistatakse vaimse rikastamise asemel täita närvikõdiga. Ning kellelgi ei tule pähe selle poksist hoopis jõhkrama "spordiala" osas korraga luuletaja ja odaviskaja Juhan Sütiste sõnu poksia kohta:

"See pole eesti ala aga, me lööme pigem malakaga ning see on aus ja kiire surm."

Eksin siiski. Narrust ülistavad küll linnasid, kuid mitte kõik paidelased. Järva Teataja 24. märtsi juhtkirjas on read: "Istume ja kratsime kukalt, kas Paidet ja kogu Järvamaad peaksid müüma neli kuningat või Hispaania härjad, samas unustame maailmakuulsa Arvo Pärdi."

Narvale ligi poole miljoni krooni eest kurbust

Narva linn, mis on püüdnud endale üsna edutult Eestis tähelepanu pöörata suurepärase muusikaürituste korraldamisega, otsustas ülemaailmselt kuulsaks saada suurfestivaliga. Lepingu kohaselt pidi AS Ruf Eesti tooma sinna sel suvel Verdi "Nabucco" etenduse ja ühe tuntud Lääne tippsolisti. Narva linn kohustus maksma 900 000 krooni, millest kolmandik on juba tasutud. Ruf Eesti pidi tagastama pärast festivali poole – s.o 450 000 krooni.

28. märtsil Põhjaranniku andmeil lendas aga see leping vastu taevast. Riigivaraametilt tuli teade, et leping on ebaseaduslik: oleks pidanud korraldama riigihankekongursi. Ka oli leping vastuolus muude õigusaktidega, kuna seda on võimalik tõlgendada laenu andmisena, mida omavalitsus ei tohi teha.

Kui aga Muusikaleht, kes on pidevalt tutvustanud Narva oma muusikute väga head ja innustunud tööd eestlastest lugejatele ja tahab seda ka edaspidi teha, pöördus Narva linnavalitsuse poole palvega minimaalseks finantsabiks, tuli eivat vastus, olgugi et abilinnapea Moldoniga oli telefonitsi olnud sellest juttu. Eks suurejoonelise kila-kola eest ollakse ikka nõus maksma suurejoonelisel, hoolas töö leiab vähe hindamist.

Agas võib-olla õnnestub Narval end veel Paide sappa riputada ja korraldada sel suvel härjavõitlus. Kiirustage, kuulsust ihkavad Narva juhid!

Herbert Vainu

Liszi-kontsert tema omal klaveril

Münchenis andsid tšellist Guido Schiefen ja pianist Eric Le Van ebaharilikku kontserdi – mängisid Franz Liszi lugusid temale kuulunud rokokooklaveril. Bayreutchi meister Eduard Steingraeber oli 1873. a selle ehitanud. Seega pärineb ta ajast, kui Liszt komponeeris enamiku oma viiuli- ja tšellolugusid. Kroonika kohaselt on ta ka palju sellel klaveril mänginud, seejuures Richard ja Cosima Wagneri juuresolekul.

dpa-ETA

Vanamuusika vajab autentset tunnet

Tuntud Viini dirigent ja tšellist Nicolaus Harnocourt esitas koos oma 1953. a loodud orkestriga Concentus Musicus ja Schönbergi-kooriga Helsingi Johannese kirikus J. S. Bachi Johannese passiooni.

Ajakirjanike küsimustele vastates ütles ta, et vanamuusika esitamisel ei ole tähtsaimad õige tehnika ja mängimine, mida on praegu tänu uurijate tööle suhteliselt lihtne ära õppida, vaid samasuguste tunnete edasiandmine kuulajale, nagu nad elasid läbi selle muusika loomise aegadel. "Küsimus on umbes sama, miks Shakespeare'i näidendid tunduvad tänapäevastena ning kutsuvad kuulajates esile umbes samasuguseid tundeid kui omal ajal," tõi ta võrdluse.

1929. a sündinud Harnocourt, kes mängis aastail 1952-69 Viini Sümfooniaorkestris, ütles, et kuus Bachi tšellosonaati, mida ta 17aastasena mängis, tundusid talle 50aastasena hoopis teistsugustena. Ta leidis, et noormehena ei saanud ta neist üldse aru.

Ning 70aastasena tunduvad nad jällegi teistsugustena, kuigi ta ise praegu enam pilli ei mängi. Ta ütles Bachi muusika olevat nii mitmekülgne, et seda võib ikka ja jälle uut moodi tõlgendada. Kuid selleks on ka vaja hästi tunda eri aegade muusikat.

Harnocourt'ilt on ilmunud 400 plaati 11. sajandi muusikat Bela Bartókini välja. Ja kuigi plaate on palju, on mõnegi valmimiseni jõutud üpris raskelt. On tulnud kuni kuus aastat kulutada mõnede autorite muusikasse sisseelamiseks ja äraõppimiseks. Seejuures on vaja tutvuda ka vastava ajastu kunsti, kirjanduse, arhitektuuriga.

"Ma ei kuula oma plaate enne, kui olen lõpetanud dirigeerimise. Vahel olen siiski kogemata kuulnud ja üllatunud," ütles Harnocourt ja lõpetas retoorilise küsimusega: "Miks pean ma täna Johannese passiooni kuulama, kui ma seda homme dirigeerin?" Ta lisas, et ka Viini on Bach taas moodi läinud tänavusel juubeliaastal, vahepeal teda üldse ei mängitud.

Harnocourt'i teost "Rääkiv muusika" peetakse üheks paremaks sissejuhutuseks vanamuusika tõlgitsemisele.

STT-ETA

Klassikalise muusika saatus tänapäeva Saksamaal

Classica Germany varamus on üle 2000 tunni klassikalise muusika esmaklassilisi lindistusi, seehulgas 180 ooperit. Kommertsdirektor Michael Fuehri sõnul elatakse hästi, kuna tellijad on väga rikkad inimesed, kes raha ei loe. Samal ajal on kadumas televisiooni konkurents, kuna kommertskaalutlustel vähendavad telejaamad klassikalise muusika

esitamist. Kui kaovad ka riiklikud subsidiumid, kahaneb klassikalise muusika osakaal teleprogrammides miinimumini või kaob üldse, arvab Fuehr.

Praegu Ida-Berliini pürgivate kompaniide hulgas on ka Sony. Ta ehitab Potsdami platsile 2400 ruutmeetri suurust nn Muusikakasti, mis on varustatud moodsaima tehnikaga. Selle hulka kuulub ka virtuaalne Berliini Filharmoonia, kes täpselt allub dirigendi-külalise viibetele. Et seda orkestrit juhatada, ei pea olema Herbert von Karajan. Iga poisike võib minna pulti, hakata dirigendikepiga vehkima ning vastavalt neile viibetele mängib virtuaalorkester programmeeritud klassikalist muusikat – Beethoveni, Brahmsi ja teiste heliloojate teatud teoseid.

Kompleksi kuuluvad samuti restoranid, kino, muusikariistade müügisaalid jne ning hakkab ta lahti olema kella 10-22ni. Pilet maksab 20 marka (160 EEK) täiskasvanutele ja 12 marka (96 EEK) lastele. Arvatakse, et päeva kohta tuleb 2000 külastajat.

AFP-BNS

Lõpetada ovatsioonidega, mitte hakata publikut piinama

Kauakestvate kiiduavalduste saatel uputati lilled merre slovaki päritolu Bratislavas sündinud sopran Edita Gruberova, kui ta Viini Rahvuskooperis tähistas 30 aasta möödumist oma esmakordsest esinemisest seal. Selle aja jooksul on ta laval käinud 603 korda, esinedes 44 rollis 37 ooperis.

Etenduse lõpul ütles Gruberova, et ta võiks veel 30 aastat Viini Rahvusteatri laval laulda, kuid ta ei taha publikut piinama.

dpa-ETA

VE NE ROMANSI KLUBI ON OLULINE KULTUURISILD KAHE RIIGI VAHEL

Eestit ja Venemaad kui kahte naabermaad on sidunud tihedad kultuurisidemed. Praegu on üheks nende sidemete hoidjaks ja uuendajaks Tallinnas tegutsev Vene Romansi Klubi, omapärane kooslus tänapäeva Eesti kultuurimaastikul.

Klubi alustas tegevust 17. septembril 1997 Salong-teatris. Loomise idee pärineb **Dajan Ahmetovilt**, klubi president on Vene Draamateatri muusikaline juht **Edit Krilaviëene**, sisulist tööd juhib **Olga Bunder**. Ka allakirjutanut seob klubiga tihed loominguine koostöö.

Kolme tegevusaasta jooksul on Vene Romansi Klubi suutnud ellu kutsuda märkimisväärse hulga erilimelisi üritusi. Liikmestik hõlmab inimesi üle terve Eesti. Lisaks üritustele ja koosviibimistele, millest võtavad osa ja kus esinevad klubi liikmed, on mitmetel klubi poolt organiseeritud kontsertidel ja kirjandus-õhtutel üles astunud paljud tunnustatud muusikud ja kirjandusinimesed nii Eestist kui ka väljastpoolt, eelkõige Moskvast ja Peterburist. Omakorda on klubi liikmed käinud esinemas seal ja teistes Venemaa kultuurikeskustes.

Kolme aasta jooksul on antud sadakond kontserti, korraldatud mitmeid mälestusõhtuid, millest viimase perioodi üks märkimisväärsemaid oli 21. märtsil Mustpeade Maja suures saalis toimunud Georg Otsa 80. sünniaastapäevale pühendatu, kus lisaks tunnustatud

solistidele (**Rubina Kalantarjan, Mati Palm** jt) astus üles ka maestro **Erki Pehki** poolt juhitud **XXI sajandi orkester**.

Eelmise aasta detsembris etendus Vene Romansi Klubi egiidi all tegutsevas laste ooperiteatris Väike Ooper Moskva helilooja **Boriss Kisseljovi** muinasjutt-ooper "**Printsess Alicia**", mille libreto autoriteks on **Boriss Baljasnõi** ja **Ott Arder**. Lasteooper on juba iseenesest tähelepanuväärne nähtus. Seekord lisab kaalukust fakt, et ooperi on selles esinevad lapsed ära õppinud nii eesti kui ka vene keeles, mistõttu on muusika-
p r o j e k t i l
m ä r k i m i s v ä ä r n e
k a s u t e g u r
k a
v e n e
l a s t e l e
e e s t i
k e e l e
õ p e t a m i s e l .
L ä h i t u l e v i k u s
s e i s a v a d
l a s t e o o p e r i l
e e s
g a s t r o l l i d
P e t e r b u r i s
j a
M o s k v a s .

Mais 2000 korraldab klubi **Isabella Jurjeva** nimelise I rahvusvahelise vene romansside esitamise konkursi. Konkursi raames annab meistrkursuse Venemaa

rahvakunstnik ja Armeenia teeneline kunstnik Rubina Kalantarjan, kelle samuti klubi poolt organiseeritud kontserdid Tallinnas on alati pälvinud publiku sooja ja südamliku vastuvõtu.

Lisaks Rubina Kalantarjanile on klubi üritustel esinenud Igor Dmitrijev, Gleb Skorohodov, Maria Pahhomenko, Aleksei Kolker jt.

Tallinna Vene Romansi Klubi eeskujul on Neevalinnas loomisel sealne Vene Romansi Klubi.

Toomas Kuter

Muusikat on nautimas klubi põhituumik (paremalt): Edit Krilaviëene, Olga Bunder ja käesoleva loo autor. Tiiu Kimberi foto

SOOME SILLALE ÜLEMAAILMNE HEAKSKIIT

Pühapäeva, 5. märtsi pärastlõunal kihvas Glehni loss igas vanuses tantsijatest, kõik rahvariietes. Tähistati Leigarite asutaja ja kauaaegse juhi Kristjan Toropi 66. sünniaastapäeva; olid kontsert, pidulaud ja simman. Osa võttis ka segakoor Noorus, kes tantsude saatteks laulis Veljo Tormise rahvalauluse adeid. Tervituslille ansambli praegusele juhile Kalev Järvelale andis maestra Linda Raus, kes selleks puhuks Vägevalt oli

CIOFFi president Kari Bergholm (paremal) koos abikaasa Ainoga vestlemas Anne Ojaloga

kohale tulnud (muide, äsja Riigivapi ordeni saanud Linda Raus oli eelmise aasta lõpul pühitsenud oma 90. sünnipäeva!). Niisiis mahtusid aktiivsete piduliste vanused ühe ja üheksakümne aasta vahele.

Pärastlõuna pidulikim hetk saabus

siis, kui kirjutati alla Eesti ja Soome folklooriseltside sõprusleping. Eesti poolt tegi seda Eesti Folklooriseltsi esimees Toomas Torop, Soome poolt Soome Rahvatantsusõprade Ühingu president Raimo Tanskanen. Leping sätestab tantsijate, õpetajate ja kollektiivide vahetuse, aga ka info ja trükiste vahetamise (sellega tehti kohe algust).

Valiti samuti esimesed kaks Leigarite auliiget. Diplomi nr 1 sai postuumselt Kristjan Torop, selle võttis vastu ta tütar Tiina. Diplom nr 2 anti kohalviibinud kõrgele folklooriliikumise tegelasele Kari Bergholmile, CIOFFi (Ülemaailmse Folkloorifestivalide ja Rahvakunsti Organisatsiooni) presidendile.

Simman kestis pimedani. Lapsed ja vanemad olid tantsupõrandal kogu aeg. Külas olid ka ukraina folklooriansambel ja Kihnu naised.

Anne-Malle Halliku tekst ja foto

VILJANDI KOLLEDŽIS RAHVAMUUSIKUD PÕHJAMAADE ÜLIKOOLIDEST

9.-12. märtsini toimus Viljandi kolledžis viies rahvamuusikaalane kohtumine "Ring 2000". Üritus, mis sai alguse 1995. a Stockholmi Kuninglikus Rahvaülikoolis ja mida on korraldatud igal aastal erinevate Põhjala riikide muusikakõrgkoolides, jõudis nüüd otsaga Viljandisse. Sealne kolledž püüdis oma kõlavamate nimedega kolleegidest mitte viletsam olla – pillimängus nagunii alla ei jääda – ja korraldas kohtumise huvitavalt. Peale õppejõudude arutelude (torupilliõpetamise osas tegi ettekande Ants Taul) toimus kaks kontserti: üks Viljandis, teine Tartus.

Sakalas ilmunud Maret Tomsoni retsensioonist tõsteti eriti esile eri maade rahvapillide koosesinemisel ja eri maade rahvamuusika ühendamisel tekkivaid omapäraseid kõlaefekte.

Tulevikus tahavad Viljandi tudengid korraldada igal aastal ka ühe Eesti "Ringi".

Esinevad Rootsi Kuningliku Muusikaakadeemia rahvapillimängijad

"Põdra maja" rahvusvaheline edu

18. märtsi Põhjarannik toob ära jutuajamise Kohtla-Järve 3. keskkooli eesti keele õpetaja Oleg Dmitrijeviga. Ta leiab, et pole kaugel aeg, kui mitte-eestlased Eestis räägivad vähemalt kolme keelt: ema-, riigi- ja ühte võõrkeelt.

Eelmisel talvel täiendas Oleg Dmitrijev ainukesena Eestist oma saksa keele oskust Hermannsburgi rahvaülikoolis Saksamaal, kus osalesid inimesed Venemaast Lõuna-Aafrikani. Ühel õhtul, kus kõik pidid oma riiki tutvustama, rääkis ta Eesti ajaloo, kultuurist, koolist ja esitas laulukese, mida laulab praegu 3. klass "Põdra maja metsa sees". "Laul meeldis kõigile nii väga, et tudengid ja õppejõud laulsid liigutusi tehes seda kaasa. See oli väga vahva," rääkis O. Dmitrijev.

Kohtla-Järve neu laulis viis kuud Jaapanis

Sellise pealkirja all ilmus 25. märtsi Põhjarannikus 20aastaselt Kohtla-Järve lauljannalt Natalja Uljahhinalt võetud intervjuu. Ta esitas tõepoolest nii kaua šõud koos kolme Tallinna tantsijaga hotellis Atami linnas, mis asub kahe tunni kiirrongisõidu kaugusel Tokiost. Kuus oli vaid kaks puhkepäeva. N. Uljahhina sõnul võeti ta jaapani-, inglise- ja venekeelsed laulud (Alla Pugatšova "Miljon tulipunast roosi" on ka jaapani keelde tõlgitud ja seal populaarne) hästi vastu. Eesti truppidest peetakse jaapanis väga lugu, sest nad on töökad, prantslased, inglased ja itaallased olevat aga liiga pretensioonikad ja joovat palju. Estonia-nimelist maad küll ei tunta, aetakse segamini Austraaliaga, kuid Baltikumi asukoht on teada.

Paljusid olustikudetaile sisaldavast intervjuust toome siinkohal ära vaid ühe: jaapanlased ei tantsi, kuid armastavad väga laulda, hakkasid ka šõu ajal kaasa laulma. Ning lõpuks üks lause Uljahhinalt: "On ju nii romantiline, kui öösel kõnnib mööda randa paarike, kes laulab teineteisele ja loeb luuletusi."

MÄRTS

Kontrastšokk

ERSO kontserdi 2. märtsil lahkusid mõned lootusekaotanud kuulajad vaheajal, aga nutikamad tulid just teise ossa. Kuigi **Alvaro Manzano** on kirjade järgi kõva tegija – ikkagi lõpetanud S. Roždestvenski õpilasena *cum laude* Moskva Konservatooriumi ja on Lõuna-Ameerikas õige tuntud, poleks ta tohtinud vaevata Tallinna publikut nii primitiivselt "seatud" mehhiko, argentiina, indiaani rahvamuusikaga. Muidugi äratasid tähelepanu eksootilised meloodiad-rütmid-pillid, ent värvika muusikalise materjaliga ümberkäimise abitus pani nõrdima. Ainsatena näisid "vastuvõetavaina" Ginastera tõsisemate kunstmuusika tunnustega tantsud balletist "Estancia".

Aga Beethoveni Kolmikkontsert valas kõrvahaavadele palsamit – kui ilus ja rõõmus muusika! Solistidetrío – Mati Mikalai, Maano Männi, Pärt Tarvas – ja A. Manzano koostööle polnud midagi ette heita, isegi hoolimata paigutusest tingitud kontaktusest tšellisti ja dirigendi vahel. Meeldivalt üllatas Tarvas, keda pole justkui kuulnudki musitseerimas nii peenelt ja tundealt. Tema ümara tãmbrikõlla tooni kõrvale jäi Männi kõlatekitamine kuidagi kitsaks, kuid ansambliine täpsus käikude üleandmisel ja soolo-saate funktsioonides oli eeskujulik. Mikalai sai hiilata peamiselt oma repliikide täpsusega.

Eestlasi kontrabassivirtuositeet ei pimesta – meil ju oma Ludvig Juht – üks esimesi kontrabassil soleeerijaid maailmas üldse! Kuid ega saa seepärast veel alahinnata **Peterburi Filharmonia Akadeemilise Sümfooniaorkestri kontrabassikvarteti** võimekust. Selle jämeda pilli kohta tõesti ilus ja pehme toon üllatas meeldivalt kõigis algupoole laulvates palades. Paraku sobinuks enamik numbritest pigem sovjetiaja kurikuulsate estraadikontsertide kavva. Kui viimases lisapalas "vägistati" Beethoveni Menuetti, kippusid ununema esimese poole sümpaatsed muusikakogemused.

Kontrabassikvartetile on originaal-repertuaari leida vist küllalt raske (kuigi kavalehelt puudusid viited tundmatute Alti, Runswicki, Norrise kohta, oli nende süitide adressaadiks ilmselt kontrabassikvartett). Praktiliselt pole mingit tõket ükskõik millise helitõõ ümberkantimiseks kontrabassidele, ainult et kõrgemad registrid on neile kättesaadavad vaid flažoletidega, seega tuleb arvestada pikapeale tüütama hakkava registripiiranguga. Põhiliselt abistab mehi seadetega helilooja, endine Maria teatri orkestri kontrabassirühma kontsertmeister A. Mirzoev; tema "Hümn kvartetile" ja Fantaasia Rossini teemadel olid täiesti arvestatavad palad.

Suurepäraselt toonikujundust ja tehnikat võrdselt valdavate muusikute keskel olid siiski tuntavad mõned "prioriteedid": kes võistles rohkem laulvate lõikude, kes kiiremate passaažide eest. "Teise asetusega" mängijal lasus koguni nii suur koormus, et ta aegajalt raputas kätt ja laskis sisse mõne apsu. Aga selle või teise puudujäägi pidi korvama efektne artistlikkus ja "jõuvõtted" tangode, *cake walk'ide*, *ragtime'ide* ja muu vahendusel.

Moskva laureaat ja tänavamuusik

9. ja 11. märtsil võidi vaimustuda kahest maailmaklassi muusikust. **Peter Donohoe** "sai tuule tiibadesse pärast enneolematut võitu Tšaikovski-nim. konkursil 1982. a", aga **Dmitri Sitkovetski** teenis õpingute aegu Juilliardi Muusikakoolis elatist viiulimänguga New Yorgi tänavanurkadel, metroojaamades, baarides. Nüüd on üks hinnatud solist kogu maailmas, teine endale Euroopas ja Ameerikas nime teinud nii viiuldaja kui ka dirigendina.

Brahmsi Teine klaverikontsert – võimas ja kirglik neljaosaline suurteos – oli kõige õigem ülesanne veel küllalt noorele (sünd. 1953), kuid hingelt-ihult elutarga hiina mõjuvale Donohoele, kellele on kõige omasemaks väljenduslaadiks jõulisus kõlakujunduses, kulminatsioonide ülesehituses, akordide võtmises, passaažide lennutamisel. Aga ometi – millise õrnuse ja paindlikkusega pidas ta kolmandas osas dialoogi soolotšello ja orkestriga! Suursugune peateema antakse seal ju klaverile mängida vaid üks kord! Seda kontserti iseloomustabki võrdvärsus solisti ja orkestri vahel.

Arvo Volmeri ja ersolaste koostöö Donohoega vääris kahtlemata head hinnet; orkestrifaktuur tundus küll tavamõistes paksuna, kuid oli autori idee kohaselt tusedalt täismõõduline.

A. Volmer jõudis sel õhtul oma tubiniaadiga 7. sümfooniaani. Väikesele koosseisule

loodud, suhteliselt lühikeses ja nappide väljendusvahenditega teoses on autori enda ja kuulajategi arvates sees palju tarkust.

Volmer pole minetanud oma paeluvust Tubina tõlgitsemisel, vastupidi – kogemused on kasvatanud tema dramaturgivaistu jälgimaks sümfoonia arendusprintsipe mitmesuguste meeleolude ja kujundite edasiandmisel. Üheks Volmeri trumbiks on oskus vormida katkematu pingetõõ; seda kasutas ta näiteks finaalis harukordse sihipärasusega. Vähem veenev pole ka tema karm-karge tundelisus, nii oivaliselt sobiv Tubina kõneka lüürika tõlgitsemisel. Ja raske oleks ette kujutada ebasugestiivse rütmikujundusega Volmerit – kui hästi oli tal paigas II osa groteskne episood ja kolmanda agressiivne meetrum!

D. Sitkovetski musitseeris koos **A. Mustoneni** ja **Hortus Musicuse**

Akadeemilise orkestriga. Juba Bachi a-moll viiulikontserdi esimene osa veenas kuulajaid kahe kunstniku ühishäälestuses ja see mulje leidis (osaliselt) kinnitust ka lõpunumbris – Raveli "Mustlannas".

Bachi kontserdi kõigi osade aktiivne rütmiline alus "distsiplineerib" solisti, ent ometi leidis Sitkovetski, eriti II osas võimalusi sõltumatuks toimimiseks ja pakkus lisapalas, Bachi Sarabandis (d-moll Partita) välja harukordselt vaba fraseeringu. Samalaadne kammitseva pulsita musitseerimine mõtestas "Mustlanna" sissejuhatuse oodatust pateetilisemaks, Sitkovetski pidas "lõppsihist" olulisemaks iga fraasi, motiivi, pausi lihvitust. Armutult kapriisset tantsuosa on väga raske orkestriga koos hoida, üldjoontes see Mustonenil siiski õnnestus. Ega Sitkovetski seadnudki eesmärgiks "kiiruseületuse", vaid ikka tãmbriili ja intonatsioonilisi peentõõtlusi.

Prokofjev kirjutas oma esimese viiulikontserdi valmis 26aastaselt, aga alustas seda kaks aastat varem. Kontserdis võidutseb meloodilisus, tantsulistes motiivides on toredat grotesksust, teravaid rütme.

Filigraanselt täpse tehnika ja tulisusega mängis Sitkovetski kontserdi täiuslikuks ja kaasakiskuvaks. Hasarti oli ehk liigagi palju, keset Scherzot katkes viiulil keel...

Ainus orkestriteos – Mozarti Sümfoonia nr. 35 D-duur – näitas Mustoneni dirigenditõõ õige heas valguses. Erksate rütmide ja rühkuse toredas vastandamises lüürilisele põhiolomusele kõitis tähelepanu keelpilliistrihhide täpsus ja toonikujunduse soojus-puhtus.

Kammerlikult ja ikka Brahmsiga

Ilmselt küll mitte pidevalt treenivad, kuid juba kolm aastat ühiseid kontserte andnud **Lauri Väinmaa**, **Andrus Haav** ja **Henry-David Varema** võtsid endale seekord väga tõsise ülesande – kammerrepertuaari ühtede põhjapanevamate teoste – Beethoveni B-duur ja Brahmsi H-duur Triode lahtimõtestamise. Oletatakse, et esimene lõi oma oopuse teatud sisemise rahu perioodil, aga teine parasjagu kriisi- ja küpsemisajal. Kõige üldisemas mõttes näis Brahmsi kirglik romantilisus ansamblit virgutavat, aga Beethoveni "rahulikkus" pisut uinuvat – *Andante cantabiles* kippus muusika lausa seisma jääma. Ka esimese osa üldiselt pidulik karakter vajanuks detailsemat eritlemist – kui palju on seal sisulisi ja vormilisi nüansse! Hästi olid varjundatud Scherzo värvikad, vastuolulised kujundid. IV osas said aga mängijatele saatuslikuks rütmiline "dilemma" ja intoneerimiskeerukus (?).

Brahmsi Trio erilisi vastuvãiteid ei ärgitanud, see oli esitatud mehise, tiheda, peaaegu orkestraalse kõlaga ja ülevaatliku lahendusega. Nagu Beethoveniski, suunasid siin asjade

Tallinna kontserdielu

käiku pianisti käed. Vastavalt varem-märgatule on teistest jahedama suhtumisega viuldaja ja kõigist hingestatum tšellist.

Peep Lassmann ja Toomas Vavilov,

oma eriala tipptegijad, liitusid 28. märtsil Tallinna Keelpillikvartetiga Brahmsi Klaveri- ja Klarinetikvintettide ettekandmiseks. Nende helilooja teatud loomingupohhe lõpetavate teoste poole pöörduvad küpsed interpreetid meeleldi, sest nii ühest kui ka teisest on ammendada lõppematut loomeenergiat, suursugust ilu, intiimseid hinge- puistamisi, vaimujõu salapäraseid avaldusi – ühesõnaga kõike seda, mida võib kätkeada geniaalne muusikateos.

Klarinetikvintett on pühen- datud Brahmsi kaas-aegsele, erakordselt kõrge-tasemelisele klarinetistile R. Mühlfeldile ja võeti vastu juba esiettekandel juubeldustega. N-ö avatud väljenduskanaliga, pehmes lüüriilises tonaalsuses hoitud helitöö sobib suure-päraselt Vavilovi isikupärase maheda, paindliku, filigraanse mängu- laadiga. Tõsi küll, ta ei leidnud oma taotlustele kvartetilt 100%list toetust, peamiselt värvivaesema toonikujunduse osas, kuid teiste "näitajate" poolest polnud lahknemised nimetamisväärsed.

Mõneti konarlikumalt kulges Klaveri- kvinteti ettekanne, kus vaat et ideaalses koordinatsioonis esitatud *Andante un poco adagio* kõrval jäi lausa groteskseks *Finale* lõpuosa, kus keelpillide

põhiülesandeks kujunes tempoka klaveripartii kinnipüüdmine...

Teost on selle sisulise haardeulatuse ning välise dramaatilisuse ja sise- kaemuslikkuse vastandamise tõttu raske tõlgendada veenva sihitusega. Kumma- tigi vääris ansambli "töövõit" siirast tunnustust.

Meister pihutäie pillidega

Meile juba IX Barokkfestivalist tuttav Taani plokklötist **Michala Petri** esines koos **Andres Mustoneni juhitud nn Hortus Musicuse Akadeemilise orkestriga** – sedapuhku 12-liikmelises

koosseisus – Vivaldianana välja- pakutud kontserdil. Vivaldi osakaal kavas oli küll väike, aga eks tema seotus Corelli, Telemanni, Bachiga ole päevselge – nad ju kõik barokimeistrid.

M. Petrit peetakse h i n n a t u i m a k s virtuosiks kogu maa- ilmas, seda tõestas ta 27. märtsi õhtul vast kõige piltlikumalt lisapalakesega, kus tuli muu tehnilise tulevargi kõrval ka kaasa laulda. Kui aga näiteks pianist või viuldaja saab kuulajat oma võimekuses veenda igas partnerlusseoses, siis hapraste, kaitsetute plokklöödite mängija sõltub koledal kombel endaga koos mängija(i)st. Orkestrandi vähimigi hoolimatu poogna- tõmme, rütmiline inertsus jm võib nullida solisti peened nüansid, dünaamilise

varieerituse, tempolise tunglevuse jne. Nii ka juhtus Telemanni südis a-moll: saatepartii kõlas iseenesest hästi ja reipalt, aga eiras sageli soolopilli intiimset kõla, äärmiselt nõrkeid, pitsõrnalt kujundatud tõlgitsusliine. Ja näiteks II osas ei suudetud plokklöödi figuuridele tagada soolotšellolt täpset markeeringut.

Kõige selle tõttu tõusis õhtu tippu Bach'i Partiiita e-moll altflöödile, kus M. Petri talent löi särava täies hiilguses.

Esimese poole piinlikult lühikese aplausi korvas arvukas kuulajaskond kontserdi lõpul trampimisega. Küll on tore, et uue põlvkonna kontserdipublik on nii asjatundlik ja oma hinnanguis kompromissitu!

Külalised Karlsruhe

Märtsi niigi uhket kontserdielu kaunistasid veel **Kalle Randalu** klaveriõhtu ja **Olari Eltsi** ülesastumine ERSO ees.

K. Randalu intelligentse pianismi ja muusikaga isikupärase suhtlemise viljadena kõlasid seekord Mozarti, Beethoveni, Tšaikovski ja Brahmsi helitööd. O. Elts jäi aga truuks oma lemmikute Debussy, Raveli ja Takemitsu tõlgitsemisele – põnevaim neist kahtlemata viimase unenäotsitaat "Say Sea, take me", kus klaveritel soleerisid Karlsruhes praegu õppiv Natalja Sagalskaja ja seal õpingud lõpetanud Toomas Vana.

Ines Rannap

Michala Petri

TUNTUD JA TUNDMATU EVALD AAV

(pärest autori 100. sünniaastapäeva)

Evald Aav (7.III 1900-21.III 1939) oli meie muusikutest üks eredamaid isiksusi. Helilooja, koorijuht, Muusikalehe toimetaja, mitmete organisatsioonide aktiivne tegelane.

1928. aastal Estonias esietendunud "Vikerlased" on tänini kõige enam lavastatud eesti ooper – teda on esitatud Estonias neljal ja Vanemuises kolmel korral. Tuntud on ka koorilaulud "Humal" ja "Õösse ära kadus", mõned soololaulud ja... kõik. Aga Teatri- ja Muusika- muuseumi käsikirjade riivil on veel suur hulk teoseid, mis alles ootavad avastamist.

On tore, et Eesti Vabariigi aastapäeva aktuse kava muusikaline osa oli tervikuna koostatud Evald Aava loomingust. "Vikerlaste" katkendite kõrval kanti ette ka kantaat "Kaitse, Jumal, mu isamaad" (Rahvusoperi Estonia koor, orkester, dirigent Endel Nõgene). Võib arvata, et see oli nimetatud kantaadi esimene avalik ettekanne.

15. märtsil sai Estonia kollektiivi ettevõtmisel teoks suur juubelpidu Esto-

nia kontserdisaalis. Kontserdi esimeses pooles olid laval Tehnikaülikooli Akadeemiline Meeskoor (dirigent Jüri Rent), Rahvusoperi ooperikoor (dirigent Elmo Tiisvald) ning Ralf Taal (klaver), Kristiina Kriit (viul), Ivo Juul (tšello) ja Taavi Tampuu (bariton). Kalverisaatjatena tegutsesid Tarmo Eespere ja Irina Zahharenkova. Kui koorilaulud on asjaomastele ringkondadele tuntud, siis kõik instrumentaalpalad ja soololaul "Noor armastus" jõudsid publikuni Muusikamuuseumi käsikirjade osa- konna kaudu.

Õhtu teises pooles esinesid Rahvusoperi Estonia sümfoonia- orkester, ooperikoor ja solistid Nadia Kurem, Tiit Laur, Mati Palm, Vello Jürna ja Aare Saal. Enne "Vikerlaste" katkendide esitas orkester Paul Mägi juhatusel "Kontsertvals", mis pole minu mäletamist mööda kavas olnud pikki aastakümneid.

Eesti Rahvusmeeskoor valmistas ette kava kolme helilooja-juubilaril loomingust. Evald Aava koorilaulud kõlasid ühes pooles ja teine pool kavast oli

pühendatud Cyrillus Kreegi ning Konstantin Tünrpu helinditele. Esimene kontsert selle kavaga oli 24. märtsil Põlva Kultuurikeskuses. Juhatasid Andrus Siimon ja Andres Heinapuu. Tihtilaulud teoste kõrval kõlasid Aava mees- koorilaulud "Ühte laulu tahaks laulda", "Oma saar", "Rahe" ja "Kirgastus".

Sama kavaga esineb RAM Tallinna publiku ees Niguliste kirikus 3. mail. Siis juhatab koori Ants Üleoja.

Kas Evald Aava (ja mitmete teistegi eesti autorite looming) kõlab ainult ümmarguste tähtpäevade puhul või on võimalik käsikirju helisema panna ka argipäevadel, seda ei tea vist keegi. Kuid selge on, et muuseumiriivitel on veel paljugi tutvustamistvääri- vaid teoseid.

Enne surma lausub Evald Aav oma õele Frieda Rukkile: "Olen püüdnud eestipäraselt luua põhjamaist muusikat. Olen tee tallanud neile, kes tulevad minu jälgedes."

Suur tänu talle selle eest!

Arne Mikk

Tallinna kontserdielu

LAUPÄEVAHOMMIKUTI NIGULISTES

Tallinna Pedagoogikaülikooli segakoori oktet kontsert (ansambli juht Alice Pehk) Niguliste kontserdisaalis oli 4. märtsil. Kava algusosa kuulus klassikalisse muusikasse, keskel moodustas üsna mahuka ploki orelisoolo (Tiit Kiik) ning kontserdi lõpetasid tuntud palad kergemuusikast, taas oktet esituses. Kava ülesehitus iga ploki siseselt tundus olevat juhuslik. Ansambli ja orelil "segakontserdil" võib ehk ka nii. Kokkuvõttes oli kontsert meeldiv, sellest hoolimata, et oktet esines tegelikult septetina – bassirühma moodustas üksainus laulja. Aga ta oli igati tubli, sulades hästi ansambliisse.

Et tegemist oli väikese koosseisu ja ka nn väikeste hääldetega, polnud ilusa ja intonatsioonipuhta *piano* kõrvale kahjuks panna piisavalt kandvat *fortet*. Samadel põhjustel ei saanud taotleda ka küllaldasi kontraste.

Tiit Kiige orelisoolod (kavas oli Bach) pakkusid vokaalansamblile huvitavat vaheldust, kuid ansamblikontserdi "kaastegevusena" võinuks see plokk ajalisel piiratum olla.

Okteti kergemuusika esitus oli puhas ja meeldiv, kuid noorte ansambli eeldanuks sellise muusika puhul justkui enamat nõtkust, tujuküllasust ja kaasaeramist. Mõneti jättis soovida ka diktsioon.

Esitustase tervikuna oli siiski üllatavalt hea, eriti arvestades asjaolu, et tegemist oli harrastajate ansambliga.

11. märtsil astusid üles **Kolga ja Kuusalu Kammerkoor** ning **Kuusalu Keskkooli Noortekoor** Taavi Esko juhatusel. Esineti kolmes koosseisus: Kolga ja Kuusalu ühendet kammerkoorid, Kuusalu Noortekoor ning kõik kolm koos.

Esimene seltskond paistis silma hea kõla ja ansambliühenduse ning suure dünaamilise diapasoonega. Pisut probleemne oli vaid sopranirühm, kes kippus kohati jääma madalaks või ka kõrgeks, kui neid valjusti laulma sunniti (Ernesaksa "Sireli..." lõpp). Esitati peamiselt kooriklassikat, kõige paremini

õnnestus aga just ainus kõrvalekalle sest reeglist - Barnby "Sweet and Low". Fraseerimine oli varjundirikas nii dünaamiliselt kui agooiliselt, esitus lihtne ja stiilne. Bruckneri "Locus iste" ja Sisaski "Heliseb väljadel" vajanuksid rahulikumat laulmis-viisi. Bruckneri loos tuli tempo kiirus lausa sisukuse arvelt. Suurepärasel kombel oli aga just see rahu ja väljapeetus tabatud Sisaski laulus "Auväärne haldaja", mille esitas Kuusalu Noortekoor. Nende esitelt 3 lugu olid kõik täiesti erinevad. Iga laul sai aga tõesti omanäoline ja hea, koori väiksuse tegi tasa ilus täidlane kõla ja puhas intoneerimine.

Kolmest koorist sai kokku suur hästikõlav segakoor, mis sobis suurepäraselt Kreegi laulude esitamiseks. Vettiku "Nokturn" vajanuks taas rohkem dirigendipoolset ärakuulamist, eriti Niguliste akustikas.

Hea idee oli "Rorando coeli" esitamine kahe kooriga - väiksem koosseis läks kuulajate seljataha - ,ilmselt aga oleks see vajanud rohkem kohapealset prooviaega, et koorid püsiks loo lõpuni ühes helistikus.

Pärdi Solfedžot oma minimalismis võinuks ehk laulda väiksema koosseisuga: ebatäpse intoneerimise ja sisseastumiste tõttu kaotas see lugu palju. Aga lati kõrgele sättimist ja mitmekesisist kava ootaks neilt kooridelt edaspidigi.

18. märtsil esines **Tallinna Pedagoogikaülikooli segakoor** Ad Libitum Alice Pehki ja Kaie Viigipuu juhatusel (viimane juhatas küll ainult esimest laulu ning oli rohkem klaverisaatja). Tegemist on väikese kooriga, mille vokaal on heakõlaline, kuid kaugelki mitte nii massiivne, kui eeldanuks kontserdi kava. Sinna olid valitud vokaalselt rasked, kõrged, palju suuremale segakoorile sobivad lood, nii et häälte väsimine (eriti sopranirühmas) oli paratamatu ning vokaalne hõredus andis end kohati tunda. Musikaalne esitus ja osav fraseerimine aitasid aga mitmel puhul raskustest üle,

nii et Hassleri "Dixit Maria", Mendelssohni "Jauchzet dem Herrn" ja Bruckneri "Locus iste" õnnestusid päris hästi. Tobiase Largo juures üllatas ladinakeelne tekst, mis haakub muusikaga eestikeelsest variandist tunduvalt kehvemini.

Kontserdi teise poole moodustas kergem muusika, millest suure osa esitas solist ning koor sai seega hääli puhata. Siiski juhtus oktet esitusse hulgaliselt intonatsioonivääratusi (Ehala "Vaid see on armastus"); suure (suhteliselt!) koori lauldud "Muinaslugu muusikas" aga õnnestus hästi. Küllap oleks nutika kavavaliku korral õnnestumisi olnud veel rohkem.

Paastumaarjapäeval esinesid Nigulistes **Tallinna Kaubamaja Naiskoor** (dirigent Grete Põldma) ja **Klementi Naiskoor** (dirigent Aime Pärivalu): suuruselt võrdsed, kuid muidu erinevad ja omanäolised koorid. Kaubamaja naiskoori kava oli küllalt raske, ent seda lauldi peast ja saadi ka korralikult hakkama, ehkki lõpupoole oli hääldes tunda väikest väsimust.

Solist Maila Plooman ning pianist Kristiina Kermes esitasid Bachi ja Händeli aariaid. Koosmusitseerimise eest paneksin neile viis pluss, lisaks hea fraasitunnetus ja nüansi-rohkus.

Klementi naiskoor jätkas lihtsama, kuid väga viimistlet ja emotsionaalselt esitelt kavaga. Erinevad karakterid said tööpoolest erinevad ning ka laulmisrõõmule jäi ruumi.

Hea idee oli naiskooride ühendamine: nii Ernesaksa "Sireli" kui Sarapiku "Ta lendab mesipuu poole" said suure koori esituses "oma" kõla ja tuule nootidesse. Lauupeolod ikkagi, ehkki nendeta ka kontserdil läbi ei saada.

Hea, et ei saada. Hea, et on olemas kooriklassika, mida selle ala inimesed (ja teisedki!) teavad ja kaasa laulda oskavad; mis ka Niguliste tuleb kontsertidel ikka ja jälle laulmisele.

**Kaie Tanner
Pille Penjam**

UUENEV VOP ANDIS JUUBELIKONTSERDI

Kaks-kolm korda aastas ja kolmepäevaste proovitsükliatega koos käiv taidlusorkestrite dirigentidest koosnev Vabariiklik Orkestrijuhtide Puhkpilliorkester (VOP) pidas sünnipäevapidu, andes 26. märtsil Tallinnas Mustpeade Majas oma 35. tegevusaastat ja ühe oma dirigendi, G. Otsa nim. Muusikakooli direktori Leho Muldre 60. sünnipäeva tähistava kontserdi. Juubilarid kõrval dirigeerisid VOPi üks asutajaliikmeid Vello Loogna, Andres Avarand, Heldur Saade ja Tallinna Pedagoogilise Ülikooli kaugõppetudeng, VOPis metsasarve mängiv noor Kuressaare dirigent ja muusikaõpetaja Juhan Tõhk, kellele see oli ühtlasi osaks diplomitööst.

Kontsert, millel oli kaastegev Marge Erenbuschi tantsutrupp M.R.G., andis läbilõike Eesti puhkpillimuusika klassikute Raimond Kulli, Eero Liivese, Rein Ploomi, hilisemate autorite Leo Normeti, Hans Hindpere, Felix Mandre, Priit Raigi ning mitmete Lääne heliloojate loomingust.

Aeg teeb muidugi oma tööd. Viimastel aastatel tublisti noorenenud orkestrikollektiivi on jäänud 74 asutajaliikmest veel Hugo Alter (Tallinn), Helmut Kostabi (Võru), Neeme Saar (Tartu), Sulev-Arnold Unt (Väägvere) ja Rein Uusmaa (Häädemeeste), keda Eesti Kooriühingu juhatus pidas meeles tänukirjaga.

H. Alter

Juubelijutud

5aastase lustlik sünnipäevapidu

Märtsikuu viimase õhtu lõpetas Klassikaraadio oma 5. sünnipäeva pühitsemisega Estonia Talveaias. Pikki kõnesid ei peetud, anti vaid teada, et Klassikaraadio on välja kasvanud ühelt poolt Eesti Raadio muusikatoimetusest ja teiselt poolt III, stereoprogrammist. Direktor Tiia Teder ütles, et sünnipäeval mõeldakse esmajoones kuulajatele. Päev läbi on antud eetrisse neile soovikontserti, järgmisel päeval lastakse kuulajail endil rääkida, millised mälestused on neil seotud Klassikaraadioga. Ja räägivad nad vaimukalt ning intelligentselt. Seekord aga pakutakse Talveaeda tulnuile kontserti, mis läheb ka otseülekanandes eetrisse.

Esines ansambel Elavad klassikud, kes teatas, et nende nimetus iseloomustab pigem esitatavat muusikat

kui neid endid. Alustati eriti elavast – sellest, kelle s u r m a s t m ö ö d u b tänavu 250 aastat ja keda ikka aina mängitakse (nime pole vist Muusikalehes v a j a nimetada) ning tuldi siis tänapäevale üha lähemale.

Tiia Teder

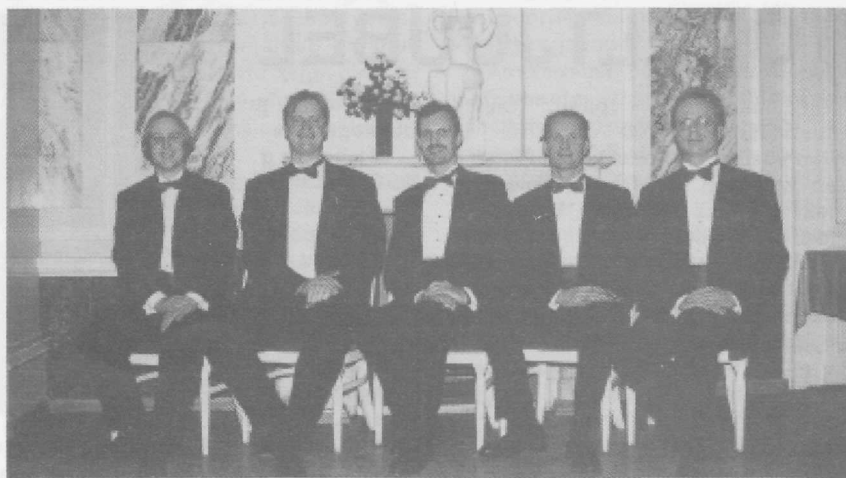
Lembit Orgse mängis klaverit, Allan Jakobi akordionit, Neeme Punder flööti (miljonit, nagu kavalehel lubati, end küll polnud, aga päris portsjon siiski), Jaan Arder laulis end mandoliinil saates ning esmajoones trombonistina välja pakutud Ants Nuut laulis ja viilistas ka. Vahepeal andis Tiia Teder üle kingituse parimale Klassikaraadio kuulajale Paavo Roolaidile ning kui kava sai otsa, esitasid "klassikud" lisapalu. Publiku tuju tõstmiseks kasutati sama nippi, mis Valgas oli viinud vaimustusse Helju Keskpalu (vt lühidalt "Eesti Kontsert ..." lk 7-8) ja kuna sedakorda oldi hoopis Tallinnas, kus too nipp tundmatu, saavutati seesama efekt.

"Oli tore, lustlik kontsert," arvasid nii Klassikaraadio oma töötajad kui külalised. Ning siia võib lisada vaid kaks märkust: 1) alles viieaastaseks saanule kohane, 2) üksmeelne arvamus on õige.

H. Vainu

Palju ringi rännatud, palju sõpru hangitud

11. märtsil tähistas Vanemuises galakontserdiga oma 10. aastapäeva a capella laulev meeskvartett Viies ratas. Algkoosseisust on alles veel kvarteti asutamise initsiaator Peep Puis ja Endel Kroon.

"Viies ratas"

10 aasta jooksul on palju esinetud. Tavaks on saanud ülesastumine EPÜ rektori ballil, on koosmusitseeritud sajandibändiga The Manhattan Transfer, samuti ansambliga The King Singers. Solisti rollis on publikut naerutanud ka Vanemuise direktor Jaak Viller.

Esinetud on Taanis, Norras, Soomes, Leedus, Venemaal (Peterburis). Eredad mälestused on kahelt kontserdireisilt Inglismaale.

Galakontserdil üllatas konferansjeena lavastaja Ain Mäeots. Sünnipäevalapsed ei esinenud üksi, laulsid ka Tõnis Mägi ja Jaak-Willem Sibul, musitseerisid veel 5 Taaralinna vokaal- ja instrumentaalansamblit. "Poleks osanud arvatagi, et Tartus on nii palju häid ansambleid," tunnustasid mitmed saalisolijad.

Malle Elveti tekst ja foto

Maestra Helju Tauk "tähistaevas"

Tartu koolitüdruk Helju pidi gümnaasiumi lõpetama Valgas, sest sõda hävitas ta kooli. See-eest on Valga viilistaskonnal nüüd särav täht, kelle üle uhke olla. Seda öeldi Heljule ka Mustpeade maja Olavi saalis, kus ta 3. aprillil oma juubelit pidas.

Heljule ei meeldi üksiku tähena laval särada, ta eelistab olla "tähistaevas" – paremat ansamblipartnerit on raske ette kujutada. "Loeng-kontsert" kõlab igavalt, aga Helju teostuses on iga loeng-kontsert meistriteos. Kord seistes publiku ees ja puistates sõnapärle, siis istudes klaveri taha, valades kuulajaid üle helidetulvaga.

Helju on üles kasvatanud poja Madis Kolgi, kes on emavääriline nii pianistina kui muusikakriitikuna. Ta on õpetanud klaverit ja ansamblimängu kümnetele (sadadele) muusikaõppuritele, esinenud harivate loeng-kontsertidega tuhandete koolijärgsete ees üle kogu Eestimaa, valgustanud oma saadetes kümneid tuhandeid raadiokuulajaid ning kirjutanud sadadele tuhandetele oma artikleid. Helju on töötanud kontsertmeistrina Es-

tonia teatris... Helju Tauk sattus Nõukogude ajal pikalt põlu alla oma julguse tõttu kasutada Orwelli oma pedagoogilises töös. See tegi temast veendunud isamaalase.

Juubelil Mustpeades tundus, et austatakse just külalisi, õpilasi, kolleege, sõpru – nii pika ja toreda kõne pidas juubilar oma külaliste auks. Aga eks olid nemadki Heljule armastust ja austust avaldanud oma lilled, kingituse, õnnesoovide ja imetoreda kontserdiga.

Anne-Malle Halliku tekst ja foto

Fotol: Juubilar koos oma kauaaegse ansambliga – viuldaja Mare Teearuga.

Estonia Seltsi väike juubel

Rahvusvahelisel teatripäeval, 27. märtsil kogunesid Rahvusooperi Estonia saali Estonia Seltsi liikmed, et tähistada seltsi taasasutamise 10. aastapäeva. Koos osakondadega Rootsisis ja Austraalias on seltsi liikmeteks praegu 732 kultuurisõpra. Ülevaate kümne aasta tähtsamatest ettevõtmistest andis seltsi esimees Arne Mikk.

Uuteks auliikmeteks valiti Vive Tolli ja Peep Lassmann. Alustati raha kogumist mälestuskivi paigaldamiseks Metsakalmistule, mis peaks jäädvustama nende estoonlyaste mälestust, kes hukati kommunistide poolt Siberis aastatel 1942/43. Need neli näitlejat-lauljat olid Juhan Tõnopa, Sergius Lipp, Nikolai Suursööt ja Jaan Pilvet.

TOPELTJUUBEL

On märtsi 26. päev. Salme Kultuurikesuses, UNO VEENRE ja rahvamuusika sõpradest tulvil saalis algab kontsert, tähistamaks maestro 80ndat ja tema ansambli Vikerlased 35ndat sünnipäeva.

Saali tuled kustuvad. Karjapasunate huiked kutsuvad lavale Vikerlased. Pikkade aastate jooksul on enamik mängijatest vahetunud, aga maestro on ikka sama. Uno Veenre puhul sobib korrata muistset tarka ütelist: "Ta ei ole vana, vaid lihtsalt kaua elanud!"

Enam ja vähem tuttavate viiside kõlades kerkib silme ette oi kui palju mälestusi! Oli ju allakirjutanulgi rõõm mängida Vikerlaste esimeses koosseisus tervelt kümnekond aastat.

1969. a Vikerlased koos tantsuansambliga Sõprus valmistusid sõitma Tšehhoslovakkiasse. Loengul sealselt poliitilisest olukorrast öeldi: "Tänavatel enam ei tulistata." Üks Uno Naissoo flöödisoologaga marsilugu võeti kavast maha – meenutavat sõjaväe sissemarssi! Reis sujus siiski kenasti. Maestro Veenre oma rahu ja heasüdamliku huumoriga lahendas mõnegi keerulise olukorra.

Mälestustelõnga katkestab Anu Kaalu särav hää. Kõlab hoogne "Kaluri mõrsja" (R. Päts / A. Haava). Järgneb Väino Puura mahlakas bariton. "Oleks minu olemine..." (J. Zeiger / rahvaluule). Arutlen endamisi, et see iseolemise ja isetegemise soov on vist ammuسته ajast meie rahva geenides. Eks mõtleme tihti peale riigimeeste asjaajamist jälgides: oleks...

Uno Veenre on kokku seadnud "Neli viisi neljale vibupillile". Äraseletatult – mängib keelpillikvartett Muusa. Meisterlikus ettekandes vahelduvad unistavad meeleolud lustakatega. Vahepalaks naerutavad Margus Veenre ja Riho Joonase publikut lõbusate lugudega mitmel pillidel. Ja siis veel üks laulumees – Jaan-Wille Sibul, kes rahvamuusikaarmastuse pärinud oma isalt Karl Sibulalt, kauaaegselt Võrumaa muusikaelu aktivistilt. Muhe "Seakarjuse lugu" paneb ka saalirahva kaasa laulma. Kontserdi I osa lõpetavad Vikerlased ja Põhjapiigad Uno Veenre seatud eesti

pilliviiside ja laululugudega.

Vaheaeg

Nüüd on mahti meenutada ka pisut juubilari muid töid ja tegemisi. 1960. a alustas ta tööd Eesti Raadio Rahvamuusikaansambliga, millest kujunes teatud mõttes tollaste noorte heliloojate loomingu "laboratoorium". Neil aastatel töötasid Eesti Raadios helirežissööridena peale Asta Kuivijõe ka Jaan Rääts, Arvo Pärt, Gennadi Taniel jt, kes kõik kirjutasid lugusid rahvamuusika-ansamblikele. See oli huvitav aeg – pidevalt "äsjaküpsutatud" värsked palad, mis kohe ka eetris kõlasid.

Vahetevahel oli ansambli võimalus esineda ka väljaspool raadiomaja. Üks meeldejäävamaid oli Kongresside Palee avakontsert Moskvas. Ööd proovide ootel palee koridorides. Mõnelgi korral öeldi hommikul kell viis: "Spasibo, sevodnja ne nado, prihodite zavtra!" Soomusautodega piiratud Punane väljak ööl, kui mausoleumist Lenini kõrvalt viidi ära Stalin... On, mida meenutada...

Algab **kontserdi II osa**, mille sisustab EOR – Eesti Orkestrijuhtide Rahvamuusikaorkester, kes on Vikerlastest aasta vanem ja kelle peadirigendiks on kogu aja olnud Uno Veenre. Täna sel kontserdil juhatavad ka Erich Loit, Ahto Nurk, Heldur Vaabel ja Toivo Luhats. Särtsakate lugude vahel kõlab maestro tundehele looming: "Igatsev viisike" (solist H. Kaljulaid) ja "Sõnuta viis" (solist L. Ader). Ilmekalt esitavad Lasnamäe Algkooli laulutüdrukud (õp. L. Küttis) Vikerlastest U. Veenre humoristliku pala "Suleliste suvetrall" (sõnad R. Kaugver). Kava juhtinud Vello Mikk arvab, et kontserdi lõpuks sobivad "Kolme kandi lood", kuna maestro on hakkaja "kolme kandi pealt" – dirigent, helilooja ja õpetaja.

Rahvamuusika suvekursustel 1972. a.
Vasakult: Aino Veenre ja Uno Veenre, Eik Taivi ja Erich Loit

"Peasüüdlane" ise pöördub orkestri poole oma lemmiklausega: "Täna teid kõiki, kes te oma laulu ja pillimänguga aitasite mul tänast õhtut sisustada!"

Järgneb kontserdi III osa – **head soovid juubilarile**. Õisi ja õnnesoove on palju. Toomklubi, mis on juba aastaid olnud Vikerlaste kodu, tuleb maestrot õnnitlema rohkearvulise esindusega. Iga õnnitlejaga avanevad üha uued ja uued mälestused salasahtlikestest, kust pudenevad ridamisi välja küll lõbusad seigad, küll tõsised momendid koolipõlvest, sõjapäevilt ning pikalt töömehe eluteelt. Julgelt võime öelda: "Kallis Uno, Sa ei ole mitte asjatult siin maailmas elanud! Täname Sind, kes Sa oled aidanud nii paljudel inimestel sisustada lugematuid õhtuid laulu ja pillimänguga!"

Lugupidamisega
Els Roode

UUED RAHVALAULUD

Raplast

Laar pani Eestis supi sooja, rahvas laulis halleluuja.
Nädaline, 18.III

Järvamaa poistelt

Oleme vennad Voitkad, meile meeldib elada metsas.
Järva Teataja, 10.III

Maestro Vello Loogna 60

28. aprillil tähistab puhkpillidirigent ja muusikapedagoog Vello Loogna oma 60. sünnipäeva.

Vello Loogna on sündinud

Tallinnas, õppinud Tallinna 20. Keskkoolis. Muusikalise alghariduse omandanud Tallinna Muusikakoolis trompeti erialal ja kõrghariduse Tallinna Riiklikus Konservatooriumis 1967. aastal puhkpilliorkestri dirigendi ja pedagoogi erialal ning on täiendanud oma teadmisi Moskva Riiklikus Konservatooriumis 1974.-1975. a ja Riia Riiklikus Konservatooriumis 1979.-1980. a. Alates 1959. a kuni tänaseni on juhitanud pidevalt puhkpilliorkestreid, töötanud muusikapedagoogina

Tallinna muusikakoolides ja Tallinna Riiklikus Konservatooriumis ning vanemmetoodikuna Rahvaloomingu Majas. Alates 1967. a töötab V. Loogna Tallinna Pimedate Puhkpilliorkestri dirigendina. Alates 1978. a on ta Tallinna Tuletõrjeühingu Puhkpilliorkestri ja 1988. a alates ka Tallinna Noorte Puhkpilliorkestri peadirigent.

1965. a oli ta Vabariikliku Orkestrijuhtide Puhkpilliorkestri üks asutaja ja ka üks dirigent (üle 30 aastat). Vello Loogna on juhitanud nii noorte kui ka täiskasvanute

puhkpilliorkestreid üldlaulupidudel 1972.-1994. aastani.

1977. a omistati talle teenelise kunstitegelase aunimetus.

V. Loogna on koostanud nii orkestratsioone kui ka hulgaliselt noodikogumikke puhkpilliorkestritele.

Õnnitlema ja soovime jõudu ning energiat puhkpillimuusika viljelemisel.

Juubelikontsert toimub 30.IV kell 12 Estonia kontserdisaalis.

Tallinna Tuletõrjeühing ja puhkpilliorkester

8 PEAAUHINDA KAHEKSASSE PAIKA

Eelmäng

4. märtsi Vooremaas avaldatud kuulutus **Alo Mattiisenile pühendatud muusikapäevadest** Jõgeva linnas on tähelepanelikul silmitsel üsna kummaline. Algab see 3. märtsil, seega juba toimunud kontserdiga, edasi tuleb veel 14 kontserti, siis alles teade "10. märtsil muusikapäevade pidulik avamine" ja seejärel lõpetamine 11. märtsil. Lugu oli tegelikult nii, et toimus 15 n-ö eelkontsert (Capella Vigilantes, Salvador Sax Kvartett, Tartu Metsasarvetrio, Week-end Guitar Trio jne). Ning siis kahepäevased pärismuusika päevad üleriigilise kooliansamblite konkursi näol.

Avauurituste kohta kirjutati 11. märtsi Vooremaas, et need leidsid linnaelanike poolt suhteliselt leiget vastuvõttu, kuigi pakuti väga eriilmelist muusikat: vanamuusikat, tantsumuusikat, džäss, blues'i jne. Eraldi mainivad korraldajad, et saksofonist Lembit Saarsalu ja noorte džässorkester Ott Kase juhatusel väärinuks tunduvalt rohkem kuulajaid. Kuidas möödus nähtavasti kõige klassikalise "Kauhis Eesti muusika" H. Elleri muusikakooli õpilaste ettekandes, sellest leht ei räägi.

Konkurss

Kooliansamblite konkursil esines kahel päeval 9liikmelise žürii ees eesotsas Eesti Muusikaõpetajate Liidu esimehe Inge Raudsepaga üle 60 ansambli kokku 6 tunni jooksul. Külalistena kaasa teinud läti ansambli juhid leidsid, et eestlased eelistavad džässimaigulist muusikat, samal ajal kui läti noored rohkem rokki. Kogu ettevõtmist nimetasid nad aga grandioosseks.

Tänavu olid esinejad jagatud A- (muusikakoolide, laulustuudiote ja huvikeskuste ansamblid) ja B-gruppi (ülejäanud), kategooriatena eraldi V-VI, VII-IX ja X-XII klasside õpilased. Igas kategoorias anti kaks esikohta (A- ja B-grupp), mis läksid kõik Eestimaa erinevatesse paikadesse: Rapla, Türi, Kuressaare, Põltsamaa, Pärnu, Valga, vokaal-instrumentaalansamblite osas aga Tallinna Vanalinna Põhikool.

Peapreemia sai Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi tütarlasteansambel, mis

Kilingi-Nõmme neid kohutavad direktorit

oli suurim – 12liikmeline. Ning igale võitnud ansambli liikmele 300kroonise ostu sooritamise võimaluse lubanud Jõgeva Majandusühistu tegevdirektor Toomas Vahur oli veidi ehmatanud, kui tuli korraga ümbritses nii palju neide. Aga sõna tuli pidada.

Muusikapäevade peakorraldaja Maret Oja plaanib tuleval aastal korraldada ürituse veelgi suurejoonelisemalt. On ju mitmet pidi juubel – Alo Mattiiseni 40. sünni-, 5. surma-aastapäev ning ka viiendad muusikapäevad. Ainult kust selleks raha leida?

Uued võimalused teispoole kuristikku Jõgeva muusikapäevade raames toimus ka elektronmuusika konkurss, kus esinesid Eesti Muusikaakadeemia kompositsioonitudengid koos stuudio juhendaja Margo Kõlariga. Kellele meeldis, kes leidis, et piisaks viiuli- ja klaverimängust. M. Kõlar vastas: "Klaver leiutati ju ka alles kolm sajandit tagasi ja eks siiski küsitud, kellele seda klaverit vaja on."

Ta jätkas: "Elektroonilise ja akustilise muusika vahel on tõepoolest väga suur kuristik: need võnkumised, mis tekivad naturaalmaterjalides ja jõuavad otse inimese tajusse, erinevad oluliselt helist, mis jõuab meieni läbi valjuhääldi. Elektroonilise muusika puhul jääb midagi väga olulist valjuhääldi papi taha kinni. Samas lisandub elektroonilisel musitseerimisel võimalusi, mida akustilised pillid ei paku. Need on erinevad valdkonnad, millel on teatav ühisosa."

Erinevust leiti ka selles, et elektrooniline heli on vaba ladestunud traditsioonide taagast. Eksimise võimalus on aga mõlemal puhul olemas, kuigi elektroonilise muusika puhul keeravad mehed ainult nuppu ja masin mängib maha oma müllu salvestatu.

PUHKPILLID KUULUTASID KEVADET...

Noorte puhkpillimängijate konkurss 2000 on saanud õnnelikult ajalooks. 18.-19. märtsil oli TMKKi aula täis ootusärevust ja sooja kaasaelamist – kahe päeva jooksul oli võimalus kuulata 20 noorema astme (9.-10. klass / I-II kursus) ning 24 vanema astme (11.-12. klass / III-IV kursus) tulevast professionaalset puhk- ja löökpillimängijat. Just see viimane – löökpillid ja puhkpillid koos konkursil – on tekitanud vastakaid arvamusi. Kas oli ikka päris õiglane panna kokku **löökpillid** ja **vaskpuhkpillid**, puupuhkpillid aga omaette ritta.

Kuigi, jah, löökpille oleks eraldi kategooria moodustamiseks liiga väheseks jäänud.

Atraktiivsuse poole pealt olid mitmed instrumente mängivad löökpillurid vaieldamatud publiku lemmikud. Ning pälvivid ka žürii (koosseisus Olari Elts, Villu Musting, Andres Lepnurm, Heiki Kalas) erilise heakskiidu. Näiteks noorema astme **vaskpillide** kategoorias noppisid esimesed kaks kohta just nemad – I koht Otsa-kooli löökpillimängijale Lehari Kaustelile (II kursus, õp. R. Roos), II koht sama kooli sama õpetaja hoolealusele Aleksandra Anstalile (I kursus). Kolmandaks tunnustati Tartu Elleri-kooli metsasarvemängija Siim-Juhan Vakker (II kursus, õp. Kaido Otsing). Noorema astme **puupuhkpillide** kategoorias võlus žüriid enim Muusikakeskkooli 9. klassi neiu Anna Kelder (õp. R. Peäske), teine koht kuulus

Anna Kelder - parim nooruke flötist

Natalja Stepanovale Otsa-koolist (I kursus, õp. K. West) ning kolmas Silja Saaretile Otsa-koolist (I kursus, õp. P. Malkov). Kõik nad mängisid sama pilli – flööti!

Vanema astme **vask- ja löökpillide** kategoorias pidas žürii targemaks esimest kohta mitte välja anda. Teine koht kuulus Roman Petuhhovile Otsa-koolist (trompet, IV kursus, õp. A. Ots) ning kolmandaks tunnustati TMKKst Hando Nahkur, kes oma klaveriklahvidele löömise oskuse oli seekord üle kandnud instrumentidele, mida nimetatakse löökpillideks. (11. klass, õp. K. Mäeots). Sama astme **puupuhkpillide** järjestus oli järgmine: võitis Mari-Liis Vihermäe TMKKst (flööt, 12. klass, õp. R. Peäske), järgnesid sama kooli oboemängija Riivo Kallasmaa (12. klass, õp. T. Loorits) ning **saksofonist** Dmitri Fefilov (IV kursus, Otsa-kool, õp. A. Rjabov).

Oli ilus kevade algus puhkpilli-muusikaga.

Triin Vallaste

OTSA-KOOLIS

juhtus märtsis igasugu tähtsaid asju. Kõigepealt, 1. märtsil toimus juba neljandat korda koolidevaheline **kammermuusika päev**. Õpetajate Maja kammersaalis astusid üles Otsa-kooli ja Tallinna Muusikakeskkooli ansamblid, muuseas ka täiesti e b a h a r i l i k e koosseisudega, nt kannel-kitarr ja klaver-akordion. Ulatuslik kontsert oli täiesti nauditav, seda enam hämmastas publiku vähene osavõtt.

Märksa laiemat huvi äratas aga Otsa-kooli **pop-jazz eriala lauljate kontsert** 7. märtsil Mustpeade Majas, kust eraldi võiks ära märkida Jakko Maltise(IV k) ja Susan Lilliväli(II k) esinemise. Üllatusliku vahetalana esitasid klassikalise laulu-tantsu õpilased õp. Alar Kaasiku seatud step-tantsu.

21. märtsil avas **Georg Otsa 80. sünniaastapäevale pühendatud kontserdi** kooli direktor Leho Muldre. Mälestuskilde Otsast ja Otsaga seonduvast jagasid kuulsa laulja

Kõneleb Marika Rink Vello Malkeni foto

kunagine kolleeg Arne Mikk ja lauluosakonna pedagoog Marika Rink, kes rääkisid Otsa tähendusest nende põlvkonnale, tema ainulaadsest aurast, nii et ka nooremad kuulajad said asjast sotti. Marika Ringi sõnavõttu meenutades jääme lootma, et enam nooremad inimesed ei aja kellegi teisega segamini seda fenomenaalset lauljat, kelle surmapäeval rääkisid kõik ilma igasuguse käsuta väikse häälega. Lauluõpilastele anti võimalus lavale astuda ja näidata, et meie kool kannab õigusega Georg Otsa nime. Pidulikust lisas asjaolu, et selleks päevaks sai tänu Tallinna linna rahalisele toetusele valmis ka Otsa muuseumi-kompleks ja šampuste paukudes avatigi ametlikult vastremonditud Otsa-nimeline klass.

21. märts on ka päev, mil igas vähegi kultuursemas riigis või raadiojaamas mängib päev läbi **J. S. Bach**

muusika ja ega Otsa-koolgi halvem ole - Mustpeade Majas võis kuulata keelpilli osakonna õpilaste ja õpetajate kontserti pealkirjaga "Bachi sünnipäev". Kaunist barokkmuusikat eranditult Bachi sulest esitasid õpetajad Lembi Mets (tsello), Eva Punder (viul), Reinut Tepp (klavessiin),

õpilane Ingrid Hagel (viul, IV k) ja keelpillikvartett.

22. märtsil hommikul korraldasid õpetajad Maie Koldits, Malle Velmet ja Mare Altroff üldklaveri õpilaste kontserdi - **klaveriansamblid** neljale, kuuele ja kaheksale käele. Kõik esinejad, kelle eriala polnudki ju hoopis klaver, paistsid lõbusat koosmängu täiel määral nautivat. Parajalt nõudlike lugudega esinesid ka õpetajad ise.

Alates 1983. aastast toimunud Naissoo-konkurssi sel kevadel ei korraldatudki. Lepiti lihtsalt **Uno Naissoo sünnipäeva mälestuskontserdiga** 30. märtsil, kuid saal oli pilgeni täis. Kõlas tema looming kümmeakonnale erinevale koosseisule esitajaiks Otsa-kooli õpilased ja õpetajad. Muusika vahele meenutasid Uno Naissood õpetajad Raili Sule, Kustas Kikerpuu ja õhtu juht Uno Loop, kes ka ise laulis kolm laulu. Kõik oli ju kena, kuid paljudele noortele muusikutele võimalusi pakkuv loominguüritus peaks siiski jätkuma. Sirvides võistluste kroonikat, näeme laureaatide, diplomi- ja preemiaomanike ridades peaaegu tervet eesti levimusika ajalugu. Pealegi oli Naissoo ikkagi just Otsa-kooli kauaaegne pedagoog ning levimusika osakonna ellukutsuja.

Mariliis Valkonen,

Otsa-kooli III kursuse muusika-teoreetik

KLAVERIANSAMBLITE TEGEVUS LAIENEB

Äsjatoimunud EMA ja Valga klaveriduode festivali sugulas-üritusena oli 4. märtsil Kohila Koolituskeskuses II Raplamaa ansamblipäev, kus osalesid külalised ka väljastpoolt maakonda. Lapsi ei jagata vanuserühmadesse, pole hindavat žüriid, ei jagata tiitleid. Rõhk pannakse kõigi osavõtjate, ka õpetajate ühisele mängurõõmule.

Eriline koht oli seekord õpetajatel endil. Esines üldse 37 ansamblit 6 koolist (Rapla, Kohila, Märjamaa, Maardu, Paldiski, Tallinna Katleri kool), neist 10 olid õpetajate 4-, 6- ja 8-käe ansamblid.

Elevust tekitas kahe kooli (Kohila ja Paldiski) õpetajatest 8-käe ansambel. Kestva aplausi said ka Valga festivalil esile tõstetud ansamblid Maardu ja Paldiski koolist.

Kohila Koolituskeskuse õpetajad avalugu mängimas. Vasakult Maie Koldits, Kai Ruljand, Merike Kirss, Malle Velmet.

Publikut jagus pika päeva kõigile neljale kontserdile. Kavas vaheldusid nooremate õpilaste väikesed palad õpetajate pikemate ja nõudlikumate lugudega. Huvitavas repertuaarivalikus torкас silma Ungari muusika lembus: Bela Keleri, Nikolai Ber'i ungari tantsud, mitmed tšaardašid. Mängiti ka maailmaklassikute lugusid.

Üksmeelne hinnang oli, et päev läks üle ootuste hästi korda ja et Kohila Koolituskeskus on väga hubase kauni maja, ilusa saali, heade klaverite ja akustikaga esinemiskoht, kus on olemas ka külaliste võõrustamiseks vajalikud tingimused. Iseenesest-mõistetavaks peeti traditsiooni

jätkamist, kavandati selleks plaane.

Maie Koldits,

Kohila Koolituskeskuse klaveriõpetaja

VÄIKE MAAKOOL LAVASTAS EDUKALT MUUSIKALI

11. märtsi Võrumaa Teatja avaldas pikema kirjutise sellest, kuidas Parksepa kooli näitetrupp käis 4. ja 5. märtsil Võrus mängimas R. Rodgersi muusikali "Oklahoma". Esimesel päeval oli Kandle seltsimaja saal täis ja nii ka teisel päeval,

sest teade etenduse edust oli kiire levima. Eriti saab retsensendilt kiita õpilasnäitlejate hea diktsioon. Teisel õhtul mängisid peale peategelase hoopis uued tüdrukud- poisid.

Lavastaja Pille Libliku sõnul oli laste soov kaasa teha nii suur, et tekkis küsimus veel kolmanda trupi moodustamisest. Muusikal on aga vaid üks osa aasta projektist "Noorte

väärtushinnangute kujundamine läbi teatriõpetuse", mille raamesse kuuluvad veel luulekavad, dramatiseeringud, näitemängu- ja muinasjutupäevad, suvine koolituslaager. Näitejuht märgib ka, et rahapuudusel jäi ära saateansambel.

Etendust korrati Võrus 17. ja 18. märtsil ning lubati veelgi mängida, kui publik avaldab selleks soovi.

PILK ÜHE ELUTRAGÖÖDIA FINAALILE –

VEIDI ENAM KUI 150 AASTAT CHOPINI SURMAST

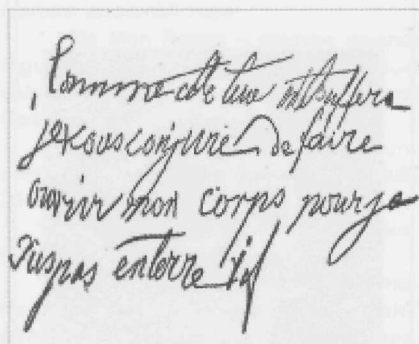
Algus ML nr 2/2000

Juulis kirjutab ta oma sõbrale: "Mul ei ole palju säästusid taskus ja ma ei tea, mida ma peaksin tegema. Ma võiksin minna Šotimaale. Minu šoti daamid on lahked ja armastusväärsed, aga vahetevahel nad tüütavad mind kohutavalt ... Minu tervis muutub tund-tunnilt, hommikuti sageli tundub, justkui kõhiksin ma kogu elu välja. Ma olen rõhutatud hingeliselt, aga mu pea saab hakka-ma ..."

Ta jõuab Šotimaale, et puhata ja värsket õhku hingata, aga vajadus teenida raha sunnib teda mängima Manchester'is (28. augustil 1848) ja hiljem Glasgow's ja Edinburgh'is. Tema mäng on küll vari sellest, mis varem oli olnud, ometi on see ikka veel selge ja elegantne. *Manchester Guardian* kirjutab 30. augustil: "Chopin näib olevat umbes kolmekümne aastane. Ta on väga tagasihoidlikku kehaehitusega ja on peaaegu valulises tema käitumises ja kõnnakus. See mulje haihtub, kui ta instrumendi taha istub... Chopini muusikas ja tema esitusstiilis näivad valitsevat samad jooned – pigem peenus kui jõud, pigem peen väljatöötamine kui lihtne kõikehõlmavus tema kompositsioonides, pigem elegantne, kiire puudutus kui kindel jõuline haare."

On imeteldav, et ta üldse veel suudab esineda. Kui ta Šotimaale jõuab, elab ta kahe kuu jooksul umbes tosinas paigas – see ei kergenda tema olukorda. Ta kirjutab oma poola sõbrale: "Ma tunnen ennast nõrgemana, ma ei suuda komponeerida midagi mitte ainult sellepärast, et mul ei oleks soovi, vaid füüsiliste takistuste pärast. Mul on suur hulk küllakutseid ja ma ei suuda isegi sinna minna, kuhu ma tahaksin minna – näiteks Argyll'i hertsoginna või leedi Belhaven'i juurde. Igal hommikul kella kaheni ei ole ma võimeline millekski. Siis ma riietun, kõik tüütab mind, ja ma ahmin õhku niiviisi kuni lõunani, pärast seda pean ma istuma kaks tundi inimestega laua taga ja kuulma neid rääkimas ja nägema neid joomas. Surmani tüdinenult lähen ma salongi, kus ma vajan kogu oma vaprust, et elustada ennast natuke, mille juures nad tavaliselt mind innukalt kuulavad. Siis mu hea Daniel kannab mind ülakorrusele minu magamistuppa (mis, nagu sa tead, on siin alati ülemisel korrusel), riietab mind lahti, paneb mind pikali, võtab ära küünla ja ma olen lubatud hinge tõmbama ja unelema kuni hommikuni, mil sama asi algab kõik uuesti. Ja niipea, kui ma harjun ühe kohaga, pean ma minema teise kohta, sest minu šoti leedid ei jäta mind rahule; nad kas tulevad mind ärritama või nad ajavad mind visiidile oma perekondadesse. Nad lämmatavad mind oma lahkusega ja ma ei suuda neid peatada, muutumata ebaviisakaks."

Londonisse tagasi jõuab Chopin

Chopini viimase kirjutise lõpusõnad

novembris, tema viimane esinemine publiku ees leiab aset 16. kuupäeval Guildhall'is heategeval ballil poola põgenik heaks. Ja lõpuks – tagasi oma sõprade juurde, oma armastatud Pariisi. Chopini välimus on haiguse tõttu muutunud – ta sõbrad tunnevad teda vaevu ära. Ta ei ole enam võimeline komponeerima ega tunde andma – see on tegevus, millest tema sissetulek sõltus; õnneks Stirlingid abistavad teda suurejooneliselt rahaliselt kingitusega.

Tema tervise viimane kokkuvarisemine näib aset leidvat veebruaris 1849. Köha on muutunud lämmatavaks. Juuli alguses paistetavad tema pahklud, kaal väheneb, nõrkus ja kurnatus on alarmeerivad, jalad paistetavad üles, ta ei saa enam hingata lamades, seetõttu tuleb ennast poolistuvast asendis hoida. Ta ei saa enam jalutada, ka isegi mitte abi korral. 25. juulil kirjutab ta õele, kutsudes teda Pariisi: "Mu kalleim. Kui Sa tõesti saad, palun tule. Ma olen väga nõrk ja mitte mingi doktor ei saa teha mulle pooltki nii palju head, kui Sina saad." Õde Ludwika saabubki koos tütreaga Pariisi augusti alguses ja jääb Chopini juurde kuni tema surmani. Chopini ema ei saa sõita, sest väljasõiduluba Vene võimudelt ei tule (sellest piinlikust faktist läheb enamik helilooja biograafe mööda).

1849. aasta suve veedab Chopin Chaillot's, kus Jenny Lind teda külastab ja talle laulab, sügisel kolib ta oma viimasesse kodusse Vendôme 12, ta peab veel vastu, isegi komponeerides mõnda fragmenti oma sõprade ja õe seltskonnas. Kõik allikad teatavad, et mõistus jäi tal selgeks kuni lõpuni, ta oli ergas, teadvusel, vestles sõpradega, ehkki hääli oli jõuetu ja nõrk. Viimased sümptomid – kasvav nõrkus, jalgade paistetus, tema näojooned muutuvad enne surma tundmatuseni. Õde Ludwika ja teised Poola sõbrad on temaga, kui ta võitlus lakkab 17. oktoobril 1849 kell kaks hommikult. Dr. Cruveilhier paneb peegli ta suule ja valgustab tema pupille küünlaga, et veenduda. Liszt on märkinud, et peale surma tema loomulik näoilme taastus varsti. Nüüd muutub Chopini korter atraktiivsete stseenide

tunnistajaks. Pauline Viardot märgib, et suurtsugu leedid tulid tuppa selleks, et seal siis nõrkeda ja minestada. Fotograafide luba pildistada Chopini oma surivoodil ei antud.

Kogu Pariis käratses, et teada saada surma põhjust. Ehkki Chopin oli aeglaselt progresseeruva kopsutõve ohver, ei olnud arvamused tuberkuloosi suhtes ühesed. Chopini soovi kohaselt viib doktor Cruveilhier läbi lahkamise, pärast seda keha palsameeritakse ja süda saadetakse Poola. Lahkamise täpsed tulemused on teadmata. Stirlingi järgi – kopsud olid vähem kahjustatud kui süda. See võis olla ka tuberkuloosi varjamine. Lahkamise protokoll hävis Saksa okupatsiooni ajal tulekahjus.

Keerukus Mozarti Reekviemi ettekande korraldamisel Madeleine's tingis, et matused ei leidnud aset enne kui 30. oktoobril, sellest võttis osa peaaegu 3000 inimest. Ta maeti Père-Lachaise'i kalmistule ja Clésinger'i monument vabastati katest tema jaoks 17. oktoobril 1850.

Kiri 1849. aastast Wojciech Grzymala'lt: "Ta (Chopin) andis käsu, et ta keha avataks, olles veendunud, et meditsiiniteadus ei ole kunagi aru saanud tema haigusest, ja fakt on, et oli leitud surma põhjus, mis aga oli erinev sellest, mida arvati, aga sellest hoolimata ei olnud talle antud elada."

Liszt arvates kasutas Chopin oma kunsti selleks, et peegeldada oma elu tragöödiat...

Chopini haiguslugu

Chopin oli haige lapsepõlvest peale, kogu elu oli ta märgatavalt kurtunud. Tema vastupanuvõime haigustele oli madal. On märgitud, et tema haigestumise kestus oli vähemalt kolmkümmend aastat.

Chopin põdes mädast kopsuhaigust kroonilise kõhaga, mis talvedel ägenes, põhjustades aegajalt verejookse - sümptomid näivad viitavat aeglaselt arenevale tuberkuloosile. (Chopin, Sand, Liszt).

Chopin näib olevat surnud hingamise puudulikkusesse, mis kaasneb kopsuhaigusega (Liszt, Gutman, Gavard). Selline haiguse lõppstaadium võib aga esineda ka südame puudulikkuse tõttu, mis omakorda võib olla ka teisese tuberkuloosistaadiumi tagajärg.

Chopinil oli ka vahetevahel ägenev mädane larüngiit (Chopin, Sand).

Chopin kaotas kaalu dieediliste ettevaatamatuste tõttu, kogu elu oli ta sunnitud piirama rasvaste toitute osa (Chopin, Sand, Liszt).

Palavatel perioodidel kannatas ta masenduste all (Sand).

Chopinil ei olnud järglasi.

Chopini õde Emilia näib olevat 14-aastaselt surnud samasse haigusse.

Toivo Nahkur

SUURE MEISTRI MÕTTED

1999. aasta oktoobris andis **Vladimir Ashkenazy** kaks kontserti Eestis (24. Tartus, 25. Tallinnas), mängides Rahmaninovi, Raveli ja Schumanni loomingut (vt ML 1999/11, lk 10-11- toim.). Nende kontsertide honorar läks Neeme Järvi asutatud Noorte Muusikute Fondi.

Kontserdi eel Tallinnas andis Vladimir Ashkenazy ajakirjanikele pressikonverentsi ja selle lõpul mulle lühiintervjuu. Siinkohal olulisim tema poolt öeldust.

Dirigeerimisest

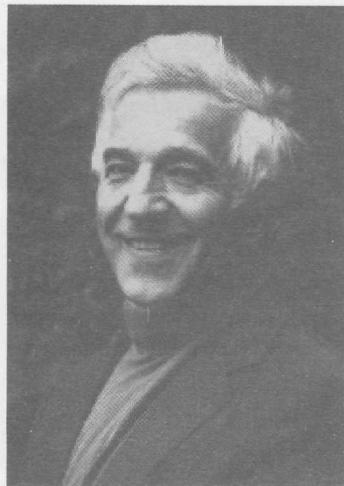
Dirigendiks sain ma ootamatult Reykjavíkis 1970. a. Daniel Barenboim pidi dirigeerima kontserti, solistiks Zuckermann. Tema aga haigestus ega sõitnud Ameerikast kohale. Me ei tahtnud korrata esimese kontserdi kava, kus Barenboim dirigeeris Beethoveni Teist kontserti klaverile ja orkestrile ja otsustasime viimasel minutil, et mina dirigeerin ja Barenboim mängib.

Mulle see meeldis. Algul ei võtnud ma asja tõsiselt, arvasin, et rahvusvahelise klassi dirigendil on vajalik suur kogemus, kuid siis hakkasid mind kutsuma dirigendiks head orkestrid, nähtavasti neile meeldis minu tuntud teoste tõlgendused.

Ma ei ütleks, et dirigeerimine on mul veres, kuid ma olen alati tundnud huvi sümfooniaorkestri vastu lapsepõlvest peale, nii nagu ka klaveri vastu. Mulle pakkus suurt naudingut käia sümfooniakontsertidel. Kuid dirigeerimisest ma tollal ei unistanud, see tundus mulle müstilisena.

Nüüd läheb mul dirigeerimisele rohkem aega kui klaverimängule. Orkestritega, mida ma olen juhatanud, on tulnud teha palju proove. Ja rahahankimiseks korraldada ringsõite. Mulle aga meeldib orkestriga rännata.

Praegu minu juhtimisel töötava Tšehhi filharmoonia orkestri tase on kõrge. Nagu üldse muusikaline tase Tšehhi Vabariigis. Kuid finantseerimine pole piisav. Endale ülalpidamise kindlustamiseks, saali eest hoole kandmiseks jne tuleb teha pikki turneesid. Sellega teenitud raha eest võib ka kutsuda tuntud esinejaid, dirigente. See pole kerge, kuid vajalik. Loomulikult jääb nii klaverisolistina esinemiseks vähe aega.

Vladimir Ashkenazy sündis 1937. a Gorkis (praegu Nižni Novgorod). 1940. aastast elas koos vanematega Moskvast. Konservatooriumi juures asuva keskmusikakooli viimase kursuse üliõpilasena sai V. A. klaveri erialal 1955. a V rahvusvahelisel Chopini konkursil Varssavis II koha, 1956. a Moskva konservatooriumi üliõpilasena I preemia kuninga Elisabethi konkursil Belgias, 1962. a koos J. Ogdoniga kuldmedali ja I preemia II rahvusvahelisel Tšaikovski konkursil.

1963. a emigreerus V. A. koos naisega Nõukogude Liidust, algul 5 aastaks Londonisse, siis elas naise kodumaal Islandis (on ka selle maa kodanik), praegu Šveitsis Luzernis.

1970. aastast hakkas V. Ashkenazy üles astuma mitte ainult pianisti, vaid ka dirigendina. Erinevatel aastatel on ta olnud Londoni Filharmoonia orkestri esimene külalisdirektori. Kuningliku Filharmoonia orkestri muusikadirektor (1978. aastast), Clivelandi orkestri esimene külalisdirektori (1987. aastast), Berliini Raadio (praegu Saksamaa) sümfooniaorkestri peadirigenti. 1998. aasta jaanuarist sai Tšehhi filharmoonilise orkestri peadirigendiks. Jätkab ka esinemist pianistina.

V. Ashkenazy on 5 last. Nendest 2 poega on samuti muusikud: Vladimir pianist, Dmitri klarinetist. Ta on esinenud 1994. a ka solistina Tallinnas, kui V. Ashkenazy sõitis siia Euroopa Liidu Noorteorkestriga.

(Erinevatest allikatest saadud andmeid)

Dirigent Herbert von Karajan

Pianistina olen ma mänginud paljude heade dirigentidega. Kõige sügavama mulje on jätnud Herbert von Karajan. Ma mängisin temaga Beethoveni neljandat. Eriti suurepärase oli tema tutti.

See, mis Karajanist räägitakse, pole alati tõsi. Ta oli hea kolleeg. Meil ei tekkinud temaga mingeid probleeme. Ükskord küsis ta minult, milline tempo ühes kohas võtta. Ma ütlesin, et mängin natuke pikemalt kui oboist sama kohta. "Ma ütlen talle," vastas Karajan.

Pianistide noorest põlvkonnast

On palju noori talente. Mulle imponeerib enim Jevgeni Kissin. Igas suhtes fenomenaalne anne: äärmiselt musikaalne, suurepärase kätega. Meeldib ta mulle ka isiksusena, südamlilik ja soe. Temas on ka fanatismi, mis on õigesti suunatuna väga vajalik. Ma dirigeerin sageli, kui ta orkestris soleerib.

Karjäärist

See on täiesti etteaimamatu, seletamatu, kuid muusiku elus väga tähtis. Kui mind poleks Nõukogude Liidust saadetud rahvusvahelistele konkurssidele, kuhu ma omaalgatuslikult poleks vast läinud ja kus mul oli edu, poleks ma saanud nii tuntuks ja edukaks.

On palju andekaid inimesi, kes ei tee mingit karjääri. Ja palju keskpäraseid inimesi, kes on saanud kuulsaks ja keda isegi nimetatakse geeniusteks.

Sergei Rahmaninovi villa Senar

Minu maja Luzernis järve ääres on otse Rahmaninovi villa Senar vastas. Ma olen olnud seal sageli, hiljuti Sergei Rahmaninovi pojapoja Aleksandri kutsel. Paistab, et villa omaniku rahaline olukord on viimasel ajal paranenud. Villa näeb nüüd hea välja – kõik on puhas, kaunis, hooldatud.

Hiljuti mängisin ma ka Rahmaninovi äsjaremonditud klaveril. Kuid pärast renoveerimist on selle "Steinway" kõla läinud halvemaks. Mihhail Pletnjov mängis seal sisse plaadi ja ümbrikel on ka osundatud, et see on tehtud Rahmaninovi villas. Kuid pill on teine, selleks spetsiaalselt kohale toodud.

Aleksandr Rahmaninov loob praegu oma vanaisa nimelist fondi, mis peab toetama kõike Sergei Rahmaninoviga seonduvat.

Valter Ojakäär – muuseum, professor või...

Kuigi vahel võib midagi vaatamisväärselt leida, ei soovita naisterahvale öelda – muuseum. Aga ma usun, et Valter Ojakäär küll ei solvu, kui tema kohta lausuda – mees kui muuseum. Eriti pärast raamatu "Vaibunud viiside kaja" ilmumist. Raamatu koostajale on marjaks ära kulunud nii mälestuste killud oma nooruspäevilt, sõprade ja kolleegide meenutused läbikäidud teedelt, arhiivimaterjalid, kirjavahetused.

Kõike seda eneses kanda, koguda, säilitada ja uskuda, et kunagi tuleb soodne hetk meie levimuusika algusaastaid põhjalikult valgustada – see annab tehtule lisajumet. Eakatele inimestele toovad raamatu leheküljed silmade ette nooruspäevad, tänasele põlvkonnale näidatakse, et ka enne nende vanemate sündi on tehtud tegusid. Ja et ega siin päikese all midagi uut ole!

* "Merry Pipers" – see pole 90ndate aastate ansambli nimi.

* Villa Mon Repos – eelmise sajandi algusaastatel Tallinnas tegutsenud salajane mängupõrgu. Omanik Roman Sadovski, tšekikontroll V: Schlepkov.

* Lõbustuskohad olid hommikuni avatud. Viinapoodides aga ei tuntud silti 24 h.

* Eestlased töid džässis enne teisi kontserdisaali (1936).

* Tallinnas oli küll vist igal suuremal tänaval oma tantsulokaal, musitseerimiskoht. Mina läksin igatahes arvepidamisega sassi!

* Saate teada, kes on populaarse "Asuniku polka" autor.

* Kunagine N. Liidu meister poksis Roman Kariste aga mängis nooruspäevil kitarri ja laulis, ansamblikaaslasteks J. Šagal, R. Valgre, K. Aavik jt.

Raamatut võib alustada algusest või niisama lehtiseda. Igalt leheküljelt leiab mõne huvitava seiga, meeldejäáva fakti. Kuna Valter Ojakäärus on koos helilooja, pillimees ja teoreetik, siis on ka raamatus nii analüüsivaid löike kui ka ladusalt komponeeritud meenutuste lehekülgi.

Igas sadamas olevat võimalik eestlast kohata. Jõudsid aga toona meie artistid ka maailmalavadele (vennad Porrod).

Mis ütlemata oluline – raamat ei ole sugugi Tallinna-keskne, vaid äramärkimist on leidnud kõik arvestatavad tegijad üle Eesti. Ja *last but not least!*

Küsimus suurele ringile: mujal maailmas antakse sellise kapitaalse ja põhjapaneva uurimuse eest kohe professoritiitlit. Aga meil?

Vello Mikk

TARTU AUTORITE 2 UUT MUUSIKARAAMATUT

Laule segakooridele I. Koostanud Valli Ilvik – 104 lk, hind 60 EEK, tiraaž 4000. –2000.

Sisaldab 30 eriilmelist paljudele jõukohast laulu: sünnipäeva-, tarbelaulu, kooriklassikat, tänavuste juubilaride palu ja 2 uudisloomingulist laulu.

Koostaja sõnul oli kogumiku koostamiseks kaks põhilist ajendit: viimane segakoorilaulik on ilmunud 15 aasta eest ning autorikaitse seadus, mis keelab nootide paljundamise. See on tinginud Eesti Kultuurifondi toel välja antud lauliku suure tiraaži koos märkustega esikaanel: "Paljundamine keelatud."

Mitmete tundide pikkune töö raamatukogudes, arhiivides, muuseumides on toonud autori töölauale palju noote, kirjutisi ja fotosid, millest kavatseb ta välja anda veel kaks noodiraamatut, muuhulgas 30ndail aastail ilmunud Mart Saare laule, mis on

hiljem jäänud unustusse, ning teksti- ja fotokogumiku segakooride ajaloost. Nii praeguste kui tulevaste põlvkondade jaoks.

Uno Uiga. Ela ja häälitse täie rinnaga. 536 lk, 500 eks. – 2000.

Valimikus on hallipäise dirigendi poolt aastal 1957-95 avaldatud umbes 1000 artiklist 216, põhiliselt Tartu ja Tartumaa kultuurielust. Kogumik on jagatud 7 peatükki ja silmas peetud ajaloolist järjestust. Ilmus Vanemuise Seltsi eestvedamisel ning Tartu Kultuurkapitali ja erafirmade toel.

"Uskumatu, et ma olen suutnud kirjutada nii palju," ütleb autor.

Mõlema teose esitlused on toimunud.

Malle Elvet

Vene vaimsus

Vene kultuuris on väga palju vaimust. Ja see pole läinud minust mööda. Mul on palju vene sõpru. Mu ema oli venelanna ja temas oli selle vaimuse elemente. Palju võlgnen ma oma vene haridusega juudist isale (David Ashkenazy oli tuntud pianist-kontsertmeister – T. U.) Minu õpetaja Moskva konservatooriumi keskmuusikakooli päevilt J. Sumbatjan oli küll armeenia päritolu, kuid ta oli venelanna Olga Kalantarova õpilane ja see omakorda kuulsa vene pianisti Anna Jessipova õpilane. Ja nende tarkust ja tõekspidamisi andis ta mulle edasi.

Moskva konservatooriumis kuulusin ma Lev Oborini klassi. Ta oli tõeline vene aristokraat, kuigi mitte päritolult, õilis ja soe inimene. Kuid ma kohtusin temaga harva – aina andis ta kontserte

üle kogu Venemaa. Tema assistent Boriss Zemljanski töötas aga palju minuga ja veel paari teise tudengiga, keda peeti väga andekateks.

Arvan, et see vaimsus elab Venemaal ka praegu.

Muusika ja ümbritsev maailm

Ma arvan, et muusika on kõrgem ümbritsevast maailmast, tõstab ta teistesse mõõtmetesse. Ma püüan ümbritsevast maailmast kajastada seda, mida pean vajalikuks – kõrgeimaid tundeid, kõrgeimaid kategooriaid. Ma olen nõus Beethoveniga: muusika on kõrgem ilmutus kui religioon ja filosoofia.

Kas interpret on looja või vahendaja?

Nii see kui ka teine. Suure helilooja loomingu mõistmiseks peab ka interpreedil olema mingi loominguine alge, kuigi mitte selles suurusjärgus kui heliloojal.

Ma võiks olla ka helilooja. Ainult et vilets. Ma tean, et mul pole geniaalse helilooja annet. Aga kui pole, milleks kirjutada. Kuigi, jah, nii Beethoveni ajal kui ka meie päevil on keskpäraseid heliloojaid, kes arvavad, et nad väljendavad midagi. Kuid nad ju ei tee seda.

Ma ei taha saavutada kõiges täiuslikkust. See on meie poolt väljamõeldud mõiste. Mitte täiuslikkuse, vaid tõeni on jõuda vaja.

Refereeris

Tamara Unanova

Aaron Coplandi juubeliks

Mark Rais

Sel aastal täitub 100 aastat ameerika helilooja Aaron Coplandi sünnist. Sellele sündmusele oli pühendatud kontsert, mis toimus 12. veebruaril Estonia kontserdisaalis. Kavas olid Coplandi tähtsamad teosed, juhatas väljapaistev dirigent Leslie Dunner USAst.

Aaron Copland kuulus põlvkonda, mille küpsus langes 30ndatesse aastatesse. Nagu paljud põlvkonnakaaslased kogu maailmas, oli ta veendunud, et keerulisi eluprobleeme võib väljendada lihtsate muusikavahenditega. Eriti aktuaalne oli see Ameerika jaoks, kus päevakorras oli rahvusliku identiteedi küsimus. Praktiliselt tähendas see luua teoseid, mis oleksid mõistetavad kogu rahvale. Sarnane seisukoht oli nii geniaalsel Gershwinil kui ka noorematel – Barberil ja Bernsteinil.

Copland sündis Brooklynis Leedust Ühendriikidesse emigreerunud juudi perekonnas ja arenes kui helilooja väga aeglaselt. Tema kasvukeskkond ei lubanud Coplandi sõnul tal mitte kunagi mõtet, et muusikat võib käsitada millegi eluga seonduvana.¹ Ta lisas: "Mitte kellelegi ei võinud pähe tulla mõte, et meie perekonnast, meie tänavalt võib välja kasvada muusik. Ka mulle endale oli niisugune mõte täiesti võõras."² Seetõttu hakkas tulevane helilooja klaveritunde võtma alles 12aastaselt, esialgu oma õe käest. Nooruki vanemad, kes unistasid, et nende Aaronist saaks kommertsant, ei toetanud seda; oma järgmise õpetajaga leppis ta kokku iseseisvalt.

I loomeperiood

Tundes huvi Debussy, Raveli ja Skrjabini muusika vastu sõitis Copland 1921. a Prantsusmaale, kus õppis äsjaloodud Ameerika Konservatooriumis. Tema ametlik juhataja Paul Vidal oli akadeemilise suunitlusega helilooja ja Copland hakkas võtma eratunde Nadia Boulager' juures, kelle intellekt jättis noorele ameeriklasele sügava mulje. Tolleaegses Pariisis toimusid Raveli, Stravinski, Bartóki, Prokofjevi maailmaesiettekanded, paistsid välja Eric Satie ja rühm *Le Six*. See pani helilooja mõtlema oma käekirja üle. "Originaalsus," kirjutas Copland, "oli nende päevade pealoosung. [...] Iga helilooja, kes liitus avangardiga, asus oma äranägemisel kunsti kõiki seadusi ümber ehitama. Imselt ei olnud mina erand vaatamata oma noorusele, aga võib-olla just tänu sellele."³

Kui Copland tuli 1924. a tagasi Ühendriikidesse, oli tema portfellis juba mitu teost. Laia publiku ees astus ta üles "Sümfooniaga oerlile ja orkestrile", mille tellis temalt Nadia Boulanger oma Ameerika-esinemise jaoks. Ameerika tolleaegset muusikalist õhkkonda iseloomustab episood, millest kirjutas helilooja oma autobiograafias: pärast sümfoonia lõppu pöördus dirigent Walter Damrosch publiku poole sõnadega: "Kui 23aastane noormees on võimeline kirjutama niisuguse sümfoonia, on ta 25aastaselt küps mõrvariks saama."⁴

Sel perioodil toetas heliloojat moraalselt ja materiaalselt Serge Koussevitsky, kes tellis temalt uusi teoseid, mida kandis ette Bostoni sümfooniaorkestriga. Need ("Teatrimuusika" (1925), "Lühike sümfoonia", "Väited orkestrile" (1930) jt) on kirjutatud veel euroopa moderni stiilis, esmajoones on tunda Stravinski ja rühma *Le six* mõjutusi. Orkestrit tõlgendatakse sageli kui suurt ansambli, rütm on keeruline, kuigi kohati oli juba tunda džässijooni. See kõik

takistas nende teoste mängimist, näit. "Lühikese sümfoonia" esietekanne toimus alles 1944. a.

II loomeperiood

Kolmekümnendatel aastatel, pärast "suurt depressiooni", elavneb muusikaelu Ameerikas jälle. Copland hakkas mõtlema sellele, kas ta on ameeriklastele vastuvõetav. Tema muusikakeel demokratiseerus. Kuid Coplandile jäid kaugeiks Charles Ivesi sümfoonilised otsingud rahvalaulude, -hümnide, -pillilugude tsiteerimise näol. Coplandi helikeel on kosmopoliitsem, ta sidus end töölisliikumisega, nagu Hanns Eislergi, kes oli talle tollal lähedane nii ideeliselt kui stiiliselt.

Sel perioodil oli Copland ühiskondlikult väga aktiivne. Ta kirjutas massilaulu, mis kõlasid tööliste kokkutulekutel ja demonstratsioonidel, osales New Yorgi Pierre Degeiteri nimelise klubi tegevuses, tegi kaastööd massilistele muusikaväljaannetele. Oma artiklis "Sõna noortele heliloojatele" kirjutas ta: "Noor helilooja, kes seob ennast proletariaadi liikumisega, peab selgelt mõistma, et ta ei ole valinud kerge tee. See tee viib teda niisuguste teoste loomisele, mis hakkavad teenima tööliisklassi tegevust."⁵

Niisugused vaated, loengud Sotsiaaluurimuste Uues Koolis 1936.-1937. aastatel (kus tol ajal töötasid ka hitlerlikult Saksamaalt emigreerunud Hanns Eisler ja Erwin Piscator), töö direktorina Heliloojate Liigas ja ajakirja *Modern Music* toimetusena viisid Coplandi oma varasemate teoste stiili eitamise poole. Tema muusika helikeel muutub meloodilisemaks, harmoonia lihtsamaks, sageli kasutas rahvalaulude intonatsiooni ja džässirütme. Sel perioodil on loodud niisugused teosed nagu "*El Salón México*" (1936), ooper "Teine orkaan" (1937), balletid "Billy laps" ja "Rodeo" (1942), "Kuuba tants" kahele klaverile (1942) jt.

Coplandi stiil muutus täiesti iseseisvaks ja seejuures ameerikalikuks. Sotsialistlikele ideaalidele vaatamata otsis ta intuitiivselt oma kujundeid Ameerika eksootikast – rahvalaadidest, Lõuna-Ameerika rütmidest, kauboidega seotud müütidest, Metsiku Lääne vallutamisest jne.

Selle perioodi esimeseks teoseks sai pala "*El Salón México*", mida mängiti ka 12. veebruari kontserdil. See on väga efektne orkestriteos, mille aluseks on tõelised mehniko viisid; tõi küll, helilooja ei tsiteeri neid täpselt, vaid töötleb ümber stiilis, kus on veel märgata Stravinski ja prantslaste polüütmikat. Kuid valitseb ikkagi vaba džässitaoline liikumine, mida dirigent Leslie Dunner tundis ideaalselt ja suutis ka publikule edasi anda. See pala on väga huvitav ka

tämbriilisest küljest; instrumendid kõlasid kõrgeimal määral ebatavaliselt. Sellel Coplandi palal on suur edu; meie kontserdil lõpetas ta väga efektselt esimese poole.

III loomeperiood

Sõja ajal, pärast ballette "Rodeo" ja "Billy laps" tohutud menu, muutus Coplandi nimi populaarseks. Balletimuusika alusel loodud süüdid "Neli tantsuepisoodi" (1942) ja "Kevad Appalatsides" (1944) ning Sonaat viiulile ja klaverile (1943) töid heliloojale uut kuulsust. Sotsiaalse sümbolismi musternäiteks oli sümfooniline poeem "Lincolni portree" (1942) lugejale ja orkestrile. Tekst on laenatud Lincolni kõnedest, mis kutsuvad Ameerika rahvas üles ühtsusele ja demokraatialle ning võitlusele orjapidamise vastu. Seejuures on kasutatud populaarseid Lincolni-aegseid laule.

Sarnast sisu võib leida "Auavalduses tavalisele inimesele" (1942), mida mängiti 12. veebruari kontserdi esimese numbrina. See teos oli loodud liitlaste armeede auks: koosseisuks ainult puhk- ja löökpillid, mis liiguvad sageli tühjate oktaavidega. Siin on nii erinevad soolod (timpanid, trompet lehteservaga üles jt) kui ka tuttid. Sel juhul liiguvad akordid Coplandil samas rütmis, meenutades protestantlike hümnid, kuigi siin ei kasutanud helilooja ehtsaid rahvameloodiaid. Teos kõlas efektselt ja lõi silla Kolmanda sümfooniaga, mida mängiti teises pooles ja mille finaalis tsiteeris Copland seda pala.

Kolmas sümfoonia (1944-1946) on kahtlemata üks Coplandi parimaid teoseid. Neljakümnendatel aastatel võeti see vastu kui hümn maailmasõja lõpule. Neljaosaline teos meenutab siiski rohkem "kergendatud" kolmeosalist tsükli, mida kasutatakse tavaliselt kontsertide jaoks, kus sissejuhatus muutub terveks osaks. Samal ajal võib leida sümfoonia konstruktsioonis palju ühist Šostakovitši Seitsemenda sümfooniaga: rütmi kordamist, "maastiku"-lüürikat, apoteosot finaalisis, kuid Ameerika helilooja ei elanud sõjakannatusi isiklikult läbi ja komponeeris oma teose hiljem, kui liitlaste võit oli juba selge – konflikt on palju nõrgem. Sümfoonias on väga palju huvitavaid tämbrikonstruktsioone. Sageli mängivad juhttämbrid peamist rolli materjali arengus, näiteks frusta teises, kellekused, rippuv taldrik ja sooloviil kolmandas osas.

Ameerika dirigendi juhatusel mängis meie orkester seda teost kõrgel määral väljendusrikkalt. Sümfoonia kõlas tööpoolest patriootiliselt. Dramaatilised episoodid ja lüürika olid hästi ja mitmekesiselt vastandatud. Eriti suurt mõju avaldas finaali, mis peabki olema autori mõtte järgi konflikti keskus ja lahendus. Dramaatilised episoodid selles osas kõlasid nagu meenutused möödunud sõja kannatustest ja üleskutsed inimkonnale vältimaks nende kordumist. Lüürika oli mehine ja karm, lõppjuubeldus vahetu. Leslie Dunner võis näidata muusika ilu, selle seost Ameerika juurtega (kõigepealt džässiga) ja samal ajal saavutada mõtte sügavust.

IV loomeperiood

Pärast sõda hakkasid Coplandi muusikas prevaleerima vokaalžanrid. Nimetame neist kaks suurvormi – "Alguses" metsasopranile ja segakoorile a *capella* (1947) ja 12 poemi Emily Dickinsoni luulele häälele ja klaverile (1949). Esimene neist on jutustus maailma loomisest.

UUT EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU FONDIDES

RAAMATUD

A composition as a problem. II : proceedings of the Second Conference on Music Theory : Tallinn, April 17-18, 1998. – Eesti Muusikaakadeemia, 1999. – 181 lk : ill., noot.

Ojakäär, Valter. Vaibunud viiside kaja. 1: eesti levimuusika ajaloo. – Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2000. – 549, [1] lk : ill., portr., noot.

Topman, Monika. Mõnda möödunust. – Eesti Muusikaakadeemia, 1999. – 163, [2] lk. : ill., portr.

Woodall, James. John Lennon ja Yoko Ono : kaks mässajat. – Eesti Raamat, 2000. – 142, [2] lk, 4 l. ill., portr.

NOODID

Lepnurm, Hugo. Jehoova rahvas : Lühikantaat naiskoorile ja orelile. – EELK Kirikumusika Liit, 2000. – 24 lk, portr. + kooripartii – 9 lk.

Noore koguduse laulik. – Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Noorsootöö Keskus, 2000. – 164 lk.

HELISALVESTISED

Kompaktplaadid

10 years of party [performed by ensemble] Compromise Blue. – Fugata Records, 1999, ka helikassetina.

21st century noise 12 new bands for the millennium. – Melody Maker, 2000.

Bach, Johann Sebastian. Katkendid teostest. – Teldec, 1999.

Hold that sucker down [performed by ensemble] Caater. – Finland, 2000.

Johanson, Jaak, Mart, Ants, Kärt. Põhja vahemäng. – 1993.

Kuumad Eesti üheksakümnendad. – Records, 2000, ka helikassetina.

Spite rising. [Tallinn] : pedigree sonic underworld. – 2000.

Venus. All songs by Vaiko Eplik except 11 by M. Tohver. – Sonogram Music, [2000]. Ka helikassetina.

EESTI KONTSERDI KONTSERDID

MAIS

E 1.V kell 13 Kärda kultuurikeskus – GOETHE "Wilhelm Meister". Pille Lill, Villu Valdmaa, Andres Paas.

T 2.V kell 19 Estonia kontserdisaal (kammerlava) – Ivori Ilja (klaver), Arvo Leibur (viul), Heili Eespere (vioola), Henry-David Varema (tšello), Jüri Lepp (kontrabass). Mozart, Schubert.

K 3.V kell 19 Niguliste kirik – HELILOOJAD-JUUBILARID. RAM. Dirigent Ants Üleoja. Türu, Aav, Kreek.

N 4.V kell 19 Pärnu raekoda – TANGOKUNINGAS ASTOR PIAZZOLLA.

R 5.V kell 19 Vanemuise kontserdimaja, L 6.V kell 19 Estonia kontserdisaal – LEPO SUMERA 50 (esiettekandes tema 6. sümfoonia). ERSO. Dirigent Arvo Volmer. Kaastegev Viljandi Linnakapell. Kunstiline juht Neeme Punder.

9-13.V

Rahvusvaheline löökpillimuusikasündmus "PAUKEN"

Osalevad ansambliid Ungarist, Norrast, Rootsist jm.

K 10.V kell 19 Viljandi kultuurimaja – TALLINNA SAKSOFONIKVARTETT.

N 11.V kell 18 Jõhvi kirik – RAM. Dirigent Ants Soots.

L 13.V kell 16 Väravatorn – KEVAD, RENESSANS. HORTUS MUSICUS.

E 15.V kell 19 Vanemuise kontserdimaja kammerlava, T 16.V kell 19

Estonia kontserdisaal – Suur Muusikaakadeemia. BACH 250 ♯. NEEME PUNDER (traversflööt), ANDRES MUSTONEN (viul), PEETER KLAAS (tšello, viola da gamba), IVO SILLAMAA (klavessiin, orel). "Fuugakunst" jt.

E 15.V kell 18 Värska sanatoorium, T 23.V kell 19 Estonia kontserdisaal (kammerlava) – HEIKI MÄTLIK, KAIA URB.

T 16.V kell 18 Valga muusikakool – AGE JUURIKAS (klaver).

N 18.V kell 19 Estonia kontserdisaal – HOOAJA LÖPPKONTSERT. ERSO, ORATOORIUMIKOOR. Solistid. Dirigent Arvo Volmer. Mahler.

R 19.V kell 19 Vanemuise kontserdimaja – HOOAJA LÖPPKONTSERT. VANEMUISE SÜMFOONIKUD. Dirigent Mihkel Kütson. Mendelssohn. Paulus.

T 23.V kell 19 Vanemuise kontserdimaja, K 24.V kell 19 Estonia kontserdisaal – ARMASTUS. EESTI-SOOME SÜMFOONIAORKESTER. Dirigent ANU TALI. R. Strauss.

R 26.V kell 19 Suuremõisa loss – PEEP LASSMANN, FRED JÜSSI. Messiaen.

K 31.V kell 19 Niguliste kirik – TAEVAMINEMISPÜHA MUUSIKA. Hortus Musicus ja külalised.

Retsitatiivi iseloom meenutab teenistust sünaogis. Kantaadis on loomise päevade arvu järgi seitse osa, iga järgmise "päevaga" muutub liikumine dünaamilisemaks. Dickinsoni lauldes leiame ka filosoofilise aluse, kuid siin on see seotud lüürikaga. Nimetame ka Coplandi ooperit "Lahke maa" (1948), mis on lähedane oma stiililt ameerika *country music*-ale.

Selle perioodi muusikast kõlas 12. veebruaril Klarinetikontsert, kus soleeris Toomas Vavilov. See oli loodud 1948. aastal ja pühendatud džässikuningale Benny Goodmanile. Kaheosaline teos on lähedane levimuusikale. Soolopill on alati esiplaanil, orkestrisaade on tagasihoidlik ja läbipaistev. Dirigent mängis seda väga vabas tempos, solist aga suutis ideaalselt "püüda" seda stiili. Kontsert annab palju võimalusi pilli erinevate registrite demonstreerimiseks ja Vavilov ei jätnud neid kasutamata. Teos lihtsalt säras kõikides värvides.

Finaal

Coplandi viimasel loominguperioodil muutus tema helikeel jälle. Nagu paljud heliloojad (tuletame meelde Stravinskist), hakkas ta 50ndatel aastatel kirjutama tol ajal väga moes olnud dodekafoonilist muusikat. Dodekafoonia esimesi tunnuseid võib Coplandil näha juba Klaverikvarteti (1950); virtuosne Klaverifantasia ja Variatsioonid sümfooniaorkestrile (1957) on juba täielikult seriaalsed. Mõnes mõttes oli see Coplandi jaoks sunnitud samm: ta ihkas, nagu alati, kontakti kuulajaskonnaga. Kuid Schönbergi ratsionaalne meetod oli vastuolus Coplandi ande omapäraga. See ei toonud talle tagasi tema endist populaarsust: noorte silmis oli ta vanamees, kes kordab seda, mis oli moes kauges minevikus. Copland komponeeris üha vähem. 60ndatel aastatel lõi ta ainult kaks teost, pärast 1965. aastat ei midagi. Oma sõbra ja õpilase Leonard Bernstein'i küsimusele selle põhjustest vastas ta: "Mul ei

jätku keeli. Ma olen juba ära tarvitanud kogu oma keelte tagavara..."⁶

Oma elu viimase 25 aasta jooksul (ta suri alles 1990. a) esines Copland dirigendi ja lektorina, tegi tööd muusikalis-ühiskondlikes organisatsioonides, kirjutas ümber oma raamatu "Meie uus muusika", milles muutis peatükid Schönbergist, Stravinskist, Bartókist, Hindemithist ja lisas materjale serialismist, aleatoorikast, elektronmuusikast. Ta sai isegi sel perioodil mõne preemia. See on veel üks tunnistus, et muusikas peavad vahendid vastama probleematale.

¹ A. Copland. Music and Imagination. Cambridge (USA), 1953, lk 97.

² A. Copland. The New Music 1900-1960. N. Y., 1968, lk 151.

³ Samas, lk 55.

⁴ Perspectives on American Composers, N. Y., 1971, lk 160

⁵ Tsiteeritud raamatu G. Šneerson "Kompozitorõ Ameriki", M., 1977, lk 63 järgi.

⁶ Samas, lk 75.

RAR
(4)

PEB
21022 2000,4

Värvikaid tõsielulilde RAMi teelt

Oma isalt, RAMi veteraniilt Robert Vahisaluult kuulnud tõsielujuhtumid on kirja pannud **Andres Vahisalu**.

Algus ML nr 2/2000 ja nr3/2000

Omal ajal oli maakultuurimajades tavaline, et lava taga kasutati eesriide sirgekshoidmiseks sellele asetatud telliskive ja liivakotte. Ühe kontserdi ajal hakkas äkki (teadmata põhjusel) ülemisest reast ringi liikuma käest-kätte selja tagant edasiantav telliskivi. Jõudis järjega II tenori laulja I. Möldrooni, kes riskantsest tegevusest loobus ning kivi vaikselt maha poetas.

*

RAMis oli sporditegemine au sees, eestvedajahingeks bariton V. Põllupüü. Spartakiaadide kavas oli ka kergejõustik. Lõuna-Eesti ringreisil peatuti Käärikul, võisteldi sealsel staadionil. Kavas olid jooksud, hüpped, heited. Arvestust peeti kahes vanuseklassis: keskmikud (alla 50) ja puruvanad (üle 50). Mehed pingutasid mis jõudsid ja nalja tehti ka. E. Kailvee jooksu kommenteeriti raja ääres: "Finišeerib lendav tünn." (Seda nägin noorsportlasena Käärikul viibides ise pealt.)

*

Tormise "Meeste laulule" ei pea isegi lavalauad vastu, küll aga mehed. Nii juhtus Pärnu staadionil vabaõhukontserdil. Kui mehed kahele poole raskelt tammudes ja jalgade trampides (laulus on nii ette nähtud) laulsid "Meie oleme aga mehed kui metsapullid", kadus pind ülemiste ridade lauljate jalge alt (esimene rida seisis murul).

Kuidas täita seadust?

Tõnu Anger arutab 30. märtsi Meie Maas, kuidas täita Euroopa Liidu seadussätetega kooskõlla viidud toiduseadust, mis keelab alkoholi tarbimise kultuurimajades, kauplustes ja teistes avalikes kohtades, kus baare avada aga ei saa, sest rahva väesuse tõttu ei tasuks need end ära.

Muutusi on palju, aga politseinikke, kes peaksid jälgima nende täitmist, jääb arvult aina vähemaks. Autor soovib võtta kohaliku omavalitsuse juurde tööle selleks eri inimese ja lõpetab: "Ei, palka pole selle tarvis maksta, sest oma töötasu teenib ta ise ausalt välja. Lihtsalt need, keda ähvardab oht vahele jääda, annavad kohe kontrollijale kord kuus 100 krooni hüvitist ja nõnda võib kõik rahumeeli vanaviisi edasi minna. Sihuke see tegelik elu uuenevas Eestis ongi, kus rahva rõõmuks osatakse hinnata ka vanu häid tavasid ja kombeid."

Lagunes poodium. Mehi oli hunnikus pikali, ometi ei katkenud laul hetkekski. Seda marulisem oli laulu lõppedes aplaus.

*

See oli Albert Rande II tenorirühmast, hüüdnimega Vanapagan, kes kohaliku maalaulupäeva järgsel päeval, jalad vees, istus jõe kaldal ja mängis baritoniga (oli varem orkestrant-puhkpillimängija) "Ema südant" – rahaannetuste lootuses torukübar kõrval.

*

R. Zirk on täie tõsidusega öelnud luukambri (häälepartiide kontroll kvartetides) kohta: "Üks ora on tules, teine p—s!"

*

Soome reisil õnnestunud kontserdi järel küsisid kaaslauljad H. Juhkovilt: "Kas sa ka värvi andsid?"

Juhkov: "Jaa, potisinist!"

*

See juhtus Cesises, 1964. a ringreisil Läti NSV-s. Ühel sumedal suveõhtul kontserdilt tulles ja jalgsi hotelli poole teel olles langes osa koorilauljaid kurjategijate kallaletungi ohvriks. Paljude kannatanute seas olid J. Vooremaa vigastused tõsised. Eraldi gruppides liikunud laulumehed olid pättidele rusikavõitluse algatamise kavatsusele ahvatlevaks ajendiks. Lauljatel oli nende eemalepeletamise vahendina kasutada kontserdil kingitud lillekimbud. (Lõpp)

LASTE JA NOORTE VANAMUUSIKAFESTIVAL SAAREMAAL

9.-11. JUUNINI 2000

KAVA

9. juuni – Festivali avamine Kuressaare Linnateatris kooliteatri Krevera kontsertendustega. Kõigil ansamblitel võimalus 5minutiliseks tervitusesinemiseks.

10. juuni – Plokkflöödimängijate konkurs parima J. van Eycki variatsioonide esitaja tiitlile. Ansamblite kontserdid piiskopilinnuses ja raekojas.

11. juuni – Festivali lõpetamine Pädaste mõisas. Mängivad konkursi võitjad ja ansamblid. Osa on oodatud võtma kõik noorteansamblid, kes mängivad muusikat keskajast barokini. Traditsiooni kohaselt kantakse ka riidetust stiilis "Keskajast barokini".

Registreerimine ja info: Kuressaare Muusikakool, Komandandi 9, 93812 Kuressaare, tel 245 54 049, E-mail: muusikakool@tt.ee Tiiu Maripuu.

REPLIIK

Härrased, teil ei sobi tõnnida!

Sirbi 31. märtsi numbris on nutused mõlemad valvejuhtkirjanikud Mihkel Mutt ja Mati Unt: küll elavad näitlejad vallandamise hirmus, küll on televisiooniga asjad segased. Ka 2. leheküljele seekord kaasatud suur isamaalane Arvo Valton on minoorse meeleolus. Ja ega 31. märts ole mingi erand. Nii on see tavaliselt ikka.

See ajab naerma. End intelligentseks pidavad inimesed pidid ju ometi teadma, mida kujutab endast tänapäevane tavaline postmodernistlik kapitalism, mille eest nad võitlesid. Selleks polnud vaja isegi marksistlikku kirjandust lugeda, leidus ka teisi allikaid. Mis nad siis nüüd tõnnivad? Ja kas polnud Mati Unt üks sõjakamaid Merle Karusoo kui eesti peaaegu ainukese sotsiaalse närviga lavastaja Eesti Draamateatrist minemakihutajaid?

Pealegi olete te, härrased, siiani praeguse režiimi lemmiklapsed ja peaksite laulma vaid halleluujat. Avalikõiguslik, selgemalt öeldes riiklik Sirp saab niikui niuhti riigieelarvest ja Eesti Kultuurkapitalilt aastas üle 2 miljoni krooni. Eesti ainus, juba 10. aastat taasisilmuv eraalgatuslik kultuuriväljaanne Muusikaleht peab aastas puudutulevad 100-120 tuhat krooni ise kuskilt kokku kraapima. Seejuures jääb ta informatsiooni mahult Sirbist maha vaid umbes 6 korda – kasutame väiksemat šrifti.

Hiljuti käisin Sirbi kassast välja võtmas honorari oma mullu ilmunud loo eest. Mulle oli määratud umbes 4-5 korda rohkem kui saaks samasuguse jupi eest Muusikalehest, mis sellele vaatamata on materjalidega üle ujutatud. Aga kätte ma seda ei saanud – honorare väljastatakse vaid posti teel pangaarvele. Meie seda väiksemate honoraride puhul ei saa endale lubada – Eesti Post võtab meie jaoks liiga suurt teenustasu. Pealegi on meile kirjutajate hulgas ka inimesi sellest poolest Eesti elanikkonnast, kellel pole võimalik endale avada pangaarvet.

Elate kui kuninga kassid, näitate üles kõrgeimat pilotaaži riigi raha kulutamisel ja ikka tõnnite. Vist sellepärast, et pisutine minoorusus on postmodernselt pop. Ja eliitpopid te tahate olla.

Herbert Vainu

Muusikaleht

Peatoimetaja Mart Vainu. Väljaandja MTÜ Muusikaleht. Telefon 6 485 474, faks 6 485 468, e-mail muusikaleht@hotmail.ee. Kirjad: Narva mnt 40, Tallinn 10150. Honorari saab kätte igal neljapäeval kella 9-14 Narva mnt 40 (Pedagoogikailikooli vastas), IV korrus vasakule trepist üles. Või lasta kanda pangaarvele. Postiga honorare välja ei saadeta.

kodulehekülg: my.tele2.ee/muusikaleht